

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Summa theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

[Venedig], 1493-95

[Questio XXXI - Questio XL]

[urn:nbn:de:bsz:31-305443](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-305443)

cium ei magis acceptu: vtpote ppingus vtilitate primoz inducens: fm illud Deb. vlti. Beneficentie r coionis nolite obliuiscit: talib' eni hostys pmeret deus. ¶ Ad 2^m dōz: q' suma religionis xpiane in misericordia cōsistit q̄tū ad exte riora opa. interior tñ affectio charitatis q̄ iungimur deo p̄poderat r dilectioni r misericordie in primos. ¶ Ad 3^m dōm: q' per charit atē assimilamur deo tanq̄ ei p affectū vniti. r i deo potior est q̄ misericordia p quā assimilamur deo per similitudinem operationis.

¶ De exteriorib' actib' vel effectib' chari. Qō XXXI.

Deinde considerādū est de exterioribus actibus vel effectibus charitatis. Et p̄ de beneficentia. 2°. de elemosyna que est q̄dā pars beneficentie. 3°. de correctione fraterna que ē q̄dam elemosyna. ¶ Circa p̄mū q̄runtur quattuor. p̄ vtrū beneficētia sit actus

charitatis. 2°. vtrū sit oibus benefaciēdū. 3°. vtrū magis cōiunctis sit magis benefaciēdū. 4°. vtrū beneficētia sit virtus specialis.

Ad primum sic pcedit. Videt q' beneficētia nō sit actus charitatis. Charitas. n. maxime habet ad deū: sed ad eū nō possum' esse bñfici: s̄ illud Jo. 35. Quid dabis ei: aut qd de manu tua accipiet: q̄ bñficiētia nō est actus charitatis. ¶ Beneficētia maxime cōsistit in collatione donoz: sed hoc p̄tinet ad liberalitātē. ergo beneficētia non est actus charitatis sed liberalitatis. ¶ Quod qd dat: vel dat sicut debitū: v' dat sicut nō debitū: sed bñficiū qd ipendit tanq̄ debitū p̄tinet ad iustitiā. qd aut impedit tanq̄ non debitū gratis dat. r fm hoc p̄tinet ad misericordiā. ergo oīs bñficiētia vel est act' iustitię: vel ē act' misericordie: non est ergo actus charitatis.

¶ S̄ 3°. Charitas est amicitia q̄dā vt dictū est: sed p̄hs in 9. ethi. inter alios amicitie act' ponit hoc vñū qd ē operari bonū ad amicos: qd est amicis bñfacere. ergo bñficiētia est actus charitatis. ¶ Rñ. dōm: q' bñficiētia nihil ipoztat q̄ facere bonū alicui. p̄t' aut hoc bonū p̄siderari dupliciter. Vno mō fm cōm rōnē boni. r hoc p̄tinet ad cōmūne rōnē bñficiētie. r hoc est act' amicitie: r per p̄hs charitatis. nā in actu dilectiōis includit beniuolētia per quaz vult aligs bonū amico: vt supra habitū est. volūtas aut est effectiua eoz que vult si facultas adsit. r iō ex p̄nti benefacere amico ex actu dilectiōis cōsequit: r p̄pter hoc bñficiētia fm cōm rōnē est amicitie vel charitatis actus. Si aut bonus qd qd facit alteri accipiat sub aliqua spāli rōnē boni: sic beneficētia accipiet spālē rōnē: r p̄tinebit ad aliq̄ spālē virtutē. ¶ Ad p̄m' ergo dōm: q' sicut Dio. dicit. 4. ca. de diu. no. Amor mouet ordiata ad mutuā b̄titudinē. r i feriora cōuertit in supiora vt ab eis pficiant. r supiora mouet ad iferioz p̄uisionē. r q̄tū ad hoc bñficiētia est effect' dilectiōis. r iō nostrū nō ē deo bñfacere: sed eū honozare nos ei subycedo. ei' aut ē ex sua dilectiōe nobis bñfacere ¶ Ad 2^m dōm: q' in collatiōe donoz duo sūt attendenda: quoz vñū ē exteri' datū: aliud aut ē iterioz passio quam hz qd ad diuitias in eis delectat. ad liberalitātē aut p̄tinet moderari iteriozē passionē: vt. saligs nō supercedat cōcupiscēdo r amādo diuitias. ex hoc eni efficit hō facile emiffimus diuitiaz. vñ si hō det aliq̄ donū magnū: r tñ euz q̄dam cōcupiscētia retinēdi: datio nō est liberalis: s̄ ex parte exterioris dati: collatio bñficij p̄tinet in ḡnālī ad amicitiam vel charitatē. vñ hoc nō derogat amicitie si aliqs rez quā cōcupiscit retinere dat alteri p̄pter amorē: sed magis ad hoc ostēdit amicitie p̄fectio. ¶ Ad 3^m dōm: q' sic amicitia seu charitas respicit in bñficio collato cōm rōnē boni: ita iustitia respicit ibi rōnē debiti. misericordia vero respicit ibi rōnē releuātis miseriā vel defectum.

Ad secundum sic pcedit. Videt q' non sit oibus benefaciēdū. Dicit eni Au

gu. in p̄ de doc. chri. q' oibus pdesse nō possumus. sed virtus nō inclinat ad impossibile. ergo nō oīs oibus benefacere. ¶ Eccl. iz. dī. Da bono r nō recepis pctōrez. s̄ multi hoies sūt pctōrez. nō ergo oibus est benefaciēdū. ¶ S̄. Charitas nō agit p̄perā: vt dicit. i. ad Lor. iz. S̄ bñfacere q̄busdā ē agere p̄perā: puta si aliqs bñfacit inimicis reipublice: vel si bñfaciat excoicato: qz p hoc ei cōicat. ergo euz bñfacere sit actus charitatis nō est oib' bñficiēdū. ¶ S̄ 3° ē qd aplūs dicit ad Gal. vlt. Dū tēpus bēm' opemur bonum ad oēs. ¶ Rñ. dōm: q' sicut supra dictū ē: bñficiētia cōsequit amorē ex ea parte q̄ mouet supiora ad p̄uisionē inferiorū. gradus autē in hoibus nō sūt immutabiles sicut in angelis: qz hoies p̄nt pati mltiplices defect': vñ qui est superior fm aliquid: vel est vel p̄t' esse inferior fm aliud. r iō cū dilectio charitatis se extēdat ad oēs: ē bñficiētia se de3 extēdere ad: oēs p loco tñ r tpe. oēs. n. act' v̄tutū s̄ fm debitas circūstātiās limitādi. ¶ Ad p̄m' dōz: q' simplr loquēdo nō possum' oib' bñfacere i spāli. nullis tñ ē de quo nō possit occurrere casus i quo oporteat ei bñfacere ē i spāli. r iō charitas requirit vt hō etiā si nō actu aliquibus bñfaciat. habeat tñ hoc in animi sui p̄paratiōe vt bñfaciat cui: cūq; si tēpus adesset. aliq̄ tñ bñficiū est: qd possumus oibus ipendere: si nō in spāli saltē in generali: sicut cū oram' p oibus fidelibus r infidelibus. ¶ Ad scōm dōm: q' in peccatoze duo sūt. culpa r nā. ē q̄ subueniēdū pctōri q̄tū ad sustentationē nāe: nō ē aut ei subueniēdū ad fomentū culpe. hoc eni nō esset bñfacere: s̄ potius malefacere. ¶ Ad tertius dōz: q' excoicatis r reipublice hostibus sūt beneficia subtrahēda in q̄tuz p hoc arcenē a culpa. si tñ imineret necessitas ne nā deficeret esset eis subueniēdū: debito tñ modo: puta ne fame aut siti morerent' aut aliquod huiusmodi dispendiū: nisi fm ordinē iustitię paterentur.

Ad tertium sic pcedit. Videt q' nō sit magis bñficiēdus his q' sūt nobis magis coniuuncti. Dicit eni Luc. i. 4. Luz facis prandiū aut cenaz noli vocare amicos tuos neq; fratres neq; cognatos. sed isti sūt magis cōiuncti. ḡnō ē magis bñficiēdum coniuunctis: s̄ potius extraneis r idigētibus. Segtur eniz: S̄ cū facis cōiuuiū: voca paupes debiles rē. ¶ S̄. Maximū bñficiū ē q' hō aliq̄ in bello adiunet. s̄ miles i bello magis d3 iuuare extraneū cōmilitonē q̄ sanguineū hostē. ḡ bñficiā nō sūt magis exhibēda magis cōiunctis. ¶ S̄. Prius sūt debita restituēda q̄ gratuita bñficiā ipenden

da: s̄ debitiū ē q' aliqs ipēdat bñficiū ei a quo accepit. ḡ benefactorib' magis ē bñficiēdū q̄ p̄p̄quis. ¶ S̄. Magis sūt diligēdi parētes q̄ filij: vt supra dcm ē. s̄ magis ē bñficiēdū filijs: qz nō debēt filij thesaurizare pentib': s̄ ecōuerfo: vt dr. z. ad Lor. iz. Nō ē ḡ bñficiēdū magis p̄iunctis. ¶ S̄ 3° ē qd Aug. dicit in p̄ de doc. chri. Lū oib' pdesse nō possis: his potissimū consulendū est q' p locoz r tēpoz vel q̄runlibz rez opportunitatib' cōstrictius tibi quasi q̄dam forte iungunt. ¶ Rñ. dicitū q' gratia r virtus imitant' nature ordinem qui est ex diuina sapientia institutus. Est autem talis ordo nature vt vnumquodq; agens naturale p̄ pus magis diffundat suā actionē ad ea q̄ sūt sibi magis p̄p̄qua: sic ignis magis calefacit rē sibi magis p̄p̄quā. r s̄lr deus in subas sibi p̄p̄quiores p̄ pus r copiosius dona sue bonitatis diffundit: vt patet per Dio. 7. ca. cele. bic/rar. Exhibitio autē beneficiorum est quedā actio charitatis in alios. r ideo opz q' ad magis prop̄quos sumus magis benefici: sed p̄p̄quitas vnus hominis ad aliū potest attendi fm diuersa in quibus sibi ad inuicē hoies cōicant vt consanguinei naturali cōmunicatōe: concines in ciuili: fideles in spūali: r sic de alijs. r fm diuersas cōiunctiones

sunt diuersimode diuersa beneficia dispensanda. nā unicuique est magis exhibendum beneficium prout ad illā res fm quā est magis nobis coniunctum simplr loquendo: tñ hoc pot variari fm diuersitate locorum et tēporum et negociorum. nā in aliquo casu est magis subueniendum extraneo: puta si sit in extrema necessitate: q̄ etiā patri nō tāta necessitate patiēti. ¶ Ad p̄m ergo dōm: q̄ dñs nō p̄hibet simplr vocare amicos aut sanguineos ad cōiuiuiū: s̄ vocare eos ea intentione q̄ te ipsi reuincēt. hoc enī nō erit charitatis sed cupiditatis. p̄ tñ cōtingere q̄ extranei sint magis inuitandi in aliquo casu p̄pter maiore indigentia. itelligēdū ē enī q̄ magis cōiuiuis magis est ceteris parib⁹ benefaciēdū. si autē duoz vn⁹ ē magis cōiunct⁹: et alter magis idigēs: nō pot vli regula de terminari cui sit magis subueniēdū: q̄ sūt diuersi gradus et indigētie et p̄p̄nuitatis: s̄ hoc regit prudētis iudiciū. ¶ Ad 2^m dōm: q̄ bonū multoz cōe diuini⁹ ē q̄ bonū vni⁹. vñ pro bono cōi reipublice vel spūalis vel t̄p̄alis vtiuosus est etiā q̄ aliquis p̄p̄ia vitā exponat piculo: et iō cū cōiactio in bellicis actib⁹ ordinē ad cōseruationē reipublice: i hoc miles ipendēs cōmilitoni auxiliū: nō ipendit ei tanq̄ priuate p̄fōne: sed sicut totā reipublicā iuuās. et ideo nō est mirū si in hoc p̄ferē extrane⁹ cōiuncto fm carnē. ¶ Ad 3^m dōm: q̄ duplex ē debitū. Unū qdē qd nō ē numerādū in bonis eius q̄ d̄: sed pot⁹ in bonis ei⁹ cui debet: puta si aliquis h̄ pecuniā aut rez aliquā alterius vel furto sublatā: vel mutuo acceptā siue depositā: vli aliquo simili alio mō. q̄tum ad hoc debet homo prius reddere debitū q̄ ex eo benefacere coniunctis: nisi forte esset tante necessitatis articulus: in quo etiam liceret ipsi rem alienā accipere ad subueniēdū necessitatē patiēti: nisi forte et ille cui res debetur i sili necessitate eēt: i quo tñ casu p̄sanda eēt vtriusq̄ cōditio fm alias cōditiones req̄sitas prudētis iudicio: q̄ i talib⁹ nō pot vli regula dari p̄pter varietatē singulorum casuū: vt p̄hs dicit in .9. ethi. Aliud autē ē debitū qd cōp̄tat in bonis eius q̄ h̄ et nō eius cui debet: puta si debeat nō ex iustitie necessitate: sed ex quadā morali equitate: vt cōtingit in beneficijs gratis susceptis: nulli⁹ autē benefactoris beneficium est tantū sicut parētū. et iō parētes i recōp̄sandis beneficijs sunt oib⁹ alijs p̄ferēdi: nisi necessitas ex alia parte p̄poderaret vel aliqua alia cōditio: puta cōis vtilitas ecclesie vel reipublice. in alijs autē ē estimatio habēda et cōiunctionis et beneficij suscepti: q̄ sili nō pot cōi regula determinari. ¶ Ad 4^m dōm: q̄ parētes sunt sicut superiores. et iō amor parētū est ad benefaciēdū. amor autē filioz ad honorādū parētes: et tñ i necessitatis extreme articulo magis liceret de serere filios q̄ parētes: quos nullo mō d̄serere licet p̄pter obligationē beneficij susceptoz: vt p̄ per p̄hm in .8. ethi. sic p̄cedit. Videt q̄ beneficentia sit spūalis v̄tus. p̄cepta enim ad v̄tutes ordinant: q̄ legislatores intēdūt facere hoies virtuosos: sicut dicit in .2. ethi. sed seorsuz dat p̄ceptū de beneficiā et de dilectiōe. dicit enī Mat̄th. 5. Diligite inimicos vestros et benefacite his qui oderūt vos. ergo beneficentia est virtus distincta a charitate. ¶ Uicia virtutibus opponunt: s̄ beneficentia opponunt aliqua spūalia vicia p̄ que nocumētū primo inferi: puta rapina: furtū et alia h̄mōi. ergo beneficentia est specialis virtus. ¶ Charitas nō distinguit in multas spēs: sed beneficentia videtur distingui in multas species fm diuersas beneficij spēs. ergo beneficentia est alia virtus a charitate. ¶ Sed cōtra est q̄ actus interior et exterior nō requirūt diuersas virtutes: sed beneficentia et beniuolentia nō differūt nisi sicut actus exterior et interior: q̄ beneficentia est executio beniuolentie. ergo sic beniuolentia nō est alia virtus a charitate: ita nec beneficentia. ¶ Rñ. dōm: q̄ virtutes diuersificant s̄ diuersas rationes obiecti. eadem autē est ratio formalis obiecti charita-

tis et beneficentie. nam vtraq̄ respicit rationē cōmune boni: vt ex predictis patet. vnde beneficentia non est alia virtus a charitate: sed nominat quēdam charitatis actus. ¶ Ad p̄m dōm: q̄ p̄cepta nō dant de habitibus virtutuz: s̄ de actibus. et iō diuersitas p̄ceptoz non signat diuersos habitus v̄tuz: s̄ diuersos actus. ¶ Ad 2^m dōm: q̄ sicut omnia beneficia primo exhibita inq̄tū considerant sub cōmuni ratione boni reducunt ad amorē: ita omnia nocua inq̄tū cōsiderantur fm cōmune rationē mali reducuntur ad odiū. prout autē cōsiderant fm aliquas speciales rationes vel boni vel mali reducunt ad aliq̄s speciales virtutes vel vicia. et fm hoc etiā sunt diuersi beneficioruz spēs. Unde patet responsio ad tertium.

¶ De elemosyna.

Q̄ XXXII.

Deinde cōsiderandū est de elyna. ¶ Et circa hoc q̄runt de cē. p̄. vtruz elyne largitio sit act⁹ charitatis. 2°. de distinctione elynaruz. 3°. que sunt potiores elyne vtruz spūales vli corporales. 4°. vtrū corporales elemosyne habeant effectū spūalē. 5°. vtrū dare elynas sit in p̄cepto. 6°. vtrū corporales elemosyna sit dāda de necessario. 7°. vtrū sit dāda de iniuste acq̄sito. 8°. quoz sit dare elynas. 9°. q̄bus sit dāda. 10°. de modo dandi elynas.

dare elynas sit in p̄cepto. 6°. vtrū corporales elemosyna sit dāda de necessario. 7°. vtrū sit dāda de iniuste acq̄sito. 8°. quoz sit dare elynas. 9°. q̄bus sit dāda. 10°. de modo dandi elynas.

Ad primum sic p̄cedit. Videt q̄ dare elemosynam nō sit actus charitatis. act⁹ enim charitatis nō pot eē sine charitate. s̄ largitio elynaruz pot eē sine charitate: fm illud. i. ad Cor. 13. Si distribuero in cibos pauperū oēs facultates meas: charitatē autē nō habuero nihil mihi p̄dest. ḡ. dare elynas nō ē actus charitatis. ¶ P̄. Elyna cōputatur iter opa satisfactoris: fm illud. Daniel. 4. P̄ctā tua elynis redime. s̄ satisfactorio ē act⁹ iustitie. ḡ. dare elynā nō ē actus charitatis s̄ iustitie. ¶ Offerre hostiā deo est actus latric. s̄ dare elynam ē offerre hostiā deo: fm illud ad Heb. vltimo. Beneficētie et cōiōnis nolite obliuisci. talib⁹ enim hostijs p̄meret deus. ḡ. nō ē actus charitatis dare elynā: s̄ magis latric. ¶ P̄. P̄hs dicit in .4. ethi. q̄ dare aliqd p̄pter bonū ē actus liberalitatis: s̄ hoc maxime fit largitiōe elynarū. ḡ. dare elynas nō est actus charitatis. ¶ S̄ d̄ qd d̄. i. Joan. 3. Qui habuerit subam huius mūdi et viderit fratrem suū necessitatē patiētē et clausit viscera sua ab eo: quō charitas dei manet in illo: ¶ Rñ. dōm: q̄ exteriores actus ad illā virtutē referunt ad quā p̄tinet id qd ē motiū ad agēdū h̄mōi act⁹. motiū autē ad dādū elynas ē vt subueniat necessitatē patiēti: vñ qdaz diffiniētēs elynā dicūt qd elyna ē opus quod dat aliqd indigētē ex cōpassione p̄pter deū: qd qdaz motiū p̄tinet ad miām: vt supra dictū ē: vñ manifestū ē qd dare elynam p̄prie ē actus miē: et hoc apparet ex ipso noie. nā in greco elyna a miā deriuat: sicut i latino miseratio: et q̄ miā ē effectus charitatis: vt supra ostēd̄: ex cōsequētī dare elynam ē actus charitatis miā mediāte. ¶ Ad p̄m et go dōm: q̄ aliqd dicit eē actus virtutis duplr. Uno māliter: sic actus iustitie est facere iusta. et talis actus virtutis pot eē sine virtute. multi. n. nō h̄ntes habituz iustitie iusta opant ex nāli rōne vel ex timore siue ex spe aliqd adp̄p̄cēdi. Alio d̄ eē aliqd actus virtutis formalr: sic actus iustitie est actio iusta eo modo quo iuste facit scilicet prompte et delectabiliter: et hoc modo actus virtutis nō est sine virtute. fm hoc ergo dare elynas materialiter pot esse sine charitate. formalr autē elemosynas dare. i. p̄pter deū delectabiliter et prompte: et in omni eo mō quo d̄: nō est sine charitate. ¶ Ad 2^m dōm: q̄ nihil prohibet actum qui est p̄prie vniuz virtutis elicitiue attribui alteri virtuti: sicut ordinanti et imperanti ad suum finem. et hoc modo dare

petit indicanda est iustitia: vt non eum inanez dimittas: et aliqui melius aliqd dabis: et cu iniuste petente correperis. correctio autē ē elemosyna spūalis. ergo spūales elemosyne sunt corporalib⁹ preferēde. ¶ Rñ. dōm: qd cōparatio istarū elemosynarū pōt attēdi duplr. Vno mō simplr loquēdo: et fm hoc elemosyne spūales peminēt triplici rōne. p qdē qd id qd exhibet nobilius ē. s. donū spūale: qd peminet corporali: s; illud puerb. 4. Donū bonū tribuā vobis: legem meā ne derelinquatis. 2. rōne eius cui subuenit: qd spūs nobilior est corpore. vñ sicut hō sibiipst magis d; pui dere qstū ad spūm qd qstū ad corpus: ita et p̄mo quez d; sicut seipsuz diligere. 3. qstū ad ipsos act⁹ gbus subuenit p̄mo: qd spūales act⁹ sunt nobiliores corporalib⁹: q sunt quodā mō seruales. Alio mō p̄nt cōparari fm aliquē particulare casuz in quo qdā corporalis elemosyna alicui spūali pferē: puta magis ē pascēdū fame morietez qd docendū: sicut et indigenti fm p̄m melius est ditari qd philosophari: quis hoc sit simplr mel⁹. ¶ Ad p̄m ergo dōm: qd dare magis indigenti melius est ceteris parib⁹. sed si minus indigēs sit melior et meliorib⁹ indigeat: dare ei melius est. et sic est in pposito. ¶ Ad 2. dōm: qd recōpēsatio nō minuit merituz et laudē elemosyne si nō sit intēta: sicut et hūmana gloria si nō sit intēta nō minuit rōnē virtutis: sicut et de Lato ne Salusti⁹ dicit: qd quo magis gloriā fugiebat eo magis eū gloria sequebat. et ita cōtingit in elemosynis spūalibus: et tamē intētio bonoz spūaliū nō minuit meritū: sicut intētio bonoz corporalium. ¶ Ad 3. dōm: qd meritū dātis elemosynā attenditur fm id in quo debet rationabiliter requiescere voluntas accipientis: nō in eo in quo requiescit si sit inordinata.

Ad quartum sic pcedit. Videt qd elemosyne corporales nō habeāt effectū spiritalē. Effect⁹ enī nō est potior sua causa: s; bona spūalia sūt potiora corporalib⁹. nō ergo elemosyne corporales habent spūales effect⁹. ¶ S. Dare corporale p spūali viciuz est symoniale. sed hoc viciū est oīno vitādū. nō ergo sūt dā de elemosyne ad cōsequēdū spūales effect⁹. ¶ Multi plicata causa multiplicat effect⁹. si ergo elemosyna corporalis cāret spūalē effectū: seqret qd maior elemosyna magis spūaliter pficeret: quod est illud qd legit Luc. 21. de vidua mittēte duo era minuta in gazophylatiū que s; sententiā oīni plus oibus misit. nō ergo elemosyna corporalis h; spūalē effectū. ¶ S; p̄tra ē qd dicit eccl. 29. Elemosyna viri grām hoīs quasi pupillā cōferuabit. ¶ Rñ. dōm: qd elemosyna corporalis triplr pōt cōsiderari. vno mō s; suā subam: et fm hoc nō h; nisi corporale effectū: in qstū. s. supplet corpales defect⁹ p̄ximoz. Alio pōt cōsiderari ex parte cause eius: in qstū. s. aliqs elemosynā corpale dat ppter dilectionē dei et p̄ximi: et qstū ad hoc affert fructū spiritalē: fm illud Eccl. 29. Perde pecuniā ppter fratrem: pone thesaurū in pceptis altissimi et pderit tibi magis qd auruz. 3. mō ex parte effect⁹. et sic h; spūalē fructū: in qstū. s. p̄ximus cui qd corporale elemosynā subuenit: mouetur ad orandū p bñfactore: vñ et ibidē subdi. clude elemosynā in sinu paupis: et hoc pro te exorabit ab oī malo. ¶ Ad p̄m dōm: qd rō illa pcedit de corporali elemosyna fm suā substantiā. ¶ Ad 2. dōm: qd ille qui dat elemosynā nō itēdit emere aliqd spūale per corporale: qd scit spūalia in ifinituz corporalib⁹ peminere: sed intēdit per charitatis effectum spiritalē fructū pmereri. ¶ Ad 3. dōm: qd vidua qd min⁹ dedit fm quantitātē: plus dedit fm suā pportione: ex quo pensatur in ipsa maior charitatis affectus: ex qua corporalis elemosyna spiritalē efficacitā habet.

Ad quintum sic pcedit. Videt qd dare elemosynā nō sit in pcepto. Cōsilia enim a pceptis distigunt: s; dare elynā ē cōsiliū: s; illd Daniel

4. Cōsiliū meū regi placeat. p̄cā tua elynis redime. gō dare elynā nō ē in pcepto. ¶ S. Lulibet licet sua re vni et eā retinere: s; retinēdo rē suā aliqs elynā nō dabit. gō licitū est elynā nō dare. nō gō dare elynā ē i pcepto. ¶ S. De qd cadit sub pcepto aliquo tpe obligat trasgressores ad peccatū mortale: qd pcepta affirmatiua obligāt p tpe determinato. gō si dare elynā caderet sub pcepto: eēt determinare aliqd tps in quo hō peccaret mortāl nisi elynā daret. s; hoc nō videt: qd sp. pbabilr estiarī pōt qd paupr alr subueniri pōt sit: et qd id ē in elynas erogādū pōt et eē necessariū vñ in p̄nti vel in futuro. gō videt qd elynā dare nō sit i pcepto. ¶ S. Dia pcepta ad pcepta decalogi reducunt: s; iter illa pcepta nihil p̄tinet de dātōe elynarū. gō dare elynas nō ē in pcepto. ¶ S; 5. Nullus puniēt pena eterna p omisiōe alicui⁹: qd nō cadit sub pcepto. s; aliq puniunt pena eterna p omisiōe elynarū: vt p; Mat. 25. gō dare elynā est i pcepto. ¶ Rñ. dōm: qd cū dilectio p̄ximi sit in pcepto: necesse ē oīa illa cadere sub pcepto sine gbus dilectio p̄ximi nō p̄feruat. ad dilectionē aut p̄ximi p̄tiet vt p̄mo nō soluz velim⁹ bonū: et tē opemur: s; illud. i. Joā. 3. Nō diligamus vbo neq; ligua s; ope et vitate. ad hoc aut qd velim⁹ et opemur bonū alicui⁹ regit qd eius necessitati subueniamus: qd fit per elemosynā largitionē. et iō elynarum largitio est in pcepto. s; qd pcepta dantur de actibus virtutū necesse est qd hoc mō donū elyne cadat sub pcepto fm qd actus est de necessitate virtutis. s. fm qd recta rō regit: s; quā est aliqd cōsiderādū ex pte dantis: et aliqd ex pte eius cui ē elemosyna dāda. ex pte qdem dantis cōsiderandū est vt idē qd ē in elynas erogādū sit ei supflūū: s; illd Luc. 11. Qd sup̄est date elynā. et dico supflūū nō solum respectu suiipfius qd est supra id qd ē necessariū indiuiduo: s; etiaz respectu alioz quoz cura sibi incūbit: qd p̄xius o; qd vnus: qd sibi p̄uideat. et his quoz cura ei incūbit. et postea de re fiduo alioz necessitatibus subueniatur respectu quoz dicitur necessariū p̄sone: fm qd p̄sone dignitatē ipoztat. sic et nā p̄ accipit cibū ad sustentationē p̄p̄y corporis qd est necessariū ministerio virtutis nutritiue. supflūū aut erogat ad generationē alterius p virtutē generatiuā. ex pte aut recipiētis regit qd necessitatē habeat: aliogn non esset rō qre elynā ei daret. s; cū nō possit ab aliquo vno oibus necessitatē hūitib⁹ subueniri: nō oīs necessitas obligat ad p̄p̄tū: s; illa sola sine q̄ is qui necessitatē patit sustētari non pōt. in illo enī casu locū h; qd Amb. dicit. Pasce fame morietē: si non pauperis occidit: sic gō dare elynā de supfluo ē in pcepto: et dare elynā ei qd est in extrema necessitate. als aut elynas dare ē in consilio: sicut et de quolibz meliori bono dant cōsilia. ¶ Ad p̄num ergo dōm: qd Daniel loquebat regi qd nō erat legi dei subiectus. et iō ea etiā q̄ pertinet ad p̄ceptum legis quā nō p̄fitebat erant ei p̄ponēda p modū cōsily. Vel pōt dici qd loquebat in casu illo in quo dare elynāz nō est in pcepto. ¶ Ad 2. dōm: qd bona tpalia qd hōi diuinitus cōferunt: ei qdē sunt qstū ad p̄p̄tātē: s; qstū ad vsum nō solū debēt esse eius s; etiā alioz qd ex eis sustētari possunt ex eo qd ei supfluum: vñ Basilius dicit. Si fateris ea tibi diuinit⁹ p̄nēnisse. s. tpalia bona: an iniustus est deus inequaliter res nobis distribuēs: cur tu abundas: ille vero mendicat: nisi vt tu bone dispensationis merita consequaris: ille vero patientie brans decoretur. Est panis famelici quem tu tenes: nudi tunica quam in conclauī conseruas: discalciati calce⁹ qui penes te marcet: indigentis argentum quod possides inburnat: quo circa tot iniuriaris quot dare valeres. et hoc idē dicit Ambrosius in decre. dis. 4. 7. ¶ Ad tertium dicendum qd est aliquod tempus dare in quo mortaliter peccat si elemosynā dare omittat: ex parte quidem recipientis cum apparet euidens et vrgens necessitas: nec apparet in p̄m

peni qui ei subueniat. ex parte vero dantis cum habet superflua que sine statum presentem non sunt sibi necessaria: prout probabiliter estimari potest: nec oportet consideret omnes casus qui possunt contingere in futuro. hoc enim esset de castro cogitare: quod dominus prohibet Mat. 6. sed de diuidi cari superflui et necessariis: sine ea que probabiliter et in pluribus occurrit. **Ad 4^m** dicitur: quod omnis subuicatio proximi redit ad preceptum de honoratione parentum. sic enim et apostolus interpretatur. i. ad Timotheum. 4. dicitur: Pietas ad omnia utilis est promissionem habens vite que nunc est et future. quod dicitur: quod in precepto de honoratione parentum addit promissio vel sit legem super terris. sub pietate autem comprehendit omnis elemosynarum largitio.

Ad sextum sic procedit. Videtur quod aliquis non debeat elemosynam dare de necessario. Ordo enim charitatis non minus attendit penes effectum beneficii: quam penes interiorum affectum. peccat autem qui postponere agit in ordine charitatis: quod ordo charitatis est in precepto. cum ergo ex ordine charitatis plus debeat aliquis se quam proximum diligere: videtur quod peccet si subtrahat sibi necessaria ut alteri largiatur.

Ad 7^m dicitur: quod largiri de his que sunt necessaria sibi est prope sube dissipator: quod pertinet ad pediculus: ut patet per philosophum in 4. ethicorum. Sed nullum opus viciosius est faciendum. ergo non est danda elemosyna de necessario. **Ad 8^m** dicitur: quod plus dicitur. i. ad Timotheum. 5. Signis suorum et maxime domesticorum curam non habet: fides negatur et est infidelis deterior: sed quod aliquis det de his que sunt sibi necessaria vel suis: videtur derogare cure quam homo debet de se et de suis. ergo videtur quod quicumque de necessariis elemosynam dat: quod graniter peccet. **Ad 9^m** dicitur: quod dicitur Mat. 19. Si vis perfectus esse vade et vende omnia que habes et da pauperibus. sed ille qui dat omnia que habet pauperibus: non solum dat superflua: sed etiam necessaria. ergo de necessariis potest homo elemosynam dare.

Ad 10^m dicitur: quod necessarium dupliciter dicitur. Uno modo sine quo aliquid esse non potest: et de tali necessario omnis elemosyna dari non debet: puta si aliquis in articulo necessitatis constituitur heret solus vni posset sustentari et filii sui vel alii ad eum pertinetes. de hoc enim necessario elemosynam dare est sibi et suis vitia subtrahere: sed hoc dico: nisi forte talis casus imineret ubi subtrahendo sibi daret alicui magne persone per quam ecclesia vel respublica sustentaretur: quod pro talis persone liberatione seipsum et suos laudabiliter periculo mortis exponeret: cum bonum commune sit proprio preferendum. Alio modo dicitur aliquid necessarium sine quo non potest conuenienter vita transigi sine conditione et statu proprio persone et aliarum personarum que cura ei incumbit: huiusmodi necessarium terminus non est in indistinctibili constituitur: sed multis additis non potest diiudicari esse ultra tale necessarium: et multis subtractis adhuc remanet vni possit conuenienter aliquis transigere. **Ad 11^m** dicitur: quod primum statum. de huiusmodi ergo elemosynam dare est bonum: et non cadit sub precepto: sed sub consilio. inordinatum est autem si aliquis tantum sibi de bonis propriis subtraheret ut alijs largiretur: quod de residuo non posset vitam transigere conuenienter sine proprio statu et negotia occurrerent. nullus enim inconuenienter vivere debet. Sed adhuc tria sunt excipienda: quorum primum est quod aliquid statum mutat: puta per religionis ingressum. tunc enim omnia sua propter christum largies operum perfectionis facit se in alio statu ponendo. 2° quod ea que sibi subtrahit et si sint necessaria ad conuenientiam vite: tamen de facili refarciri possunt ut non sequatur maximum inconueniens. 3° quod occurreret extrema necessitas alicuius private persone: vel etiam aliqua magna necessitas reipublice. in his enim casibus laudabiliter pretermitteret aliquis id quod ad decentiam sui status pertinere videtur: ut maiori necessitati subueniret. Et per hoc patet de facili responsio ad obiecta.

Ad septimum sic procedit. Videtur quod possit elemosyna fieri de illicite acquisitis. Dicitur enim Luc. 16. Facite vobis amicos de mamona iniquitatis. mamona enim significat diuitias. ergo de

diuitiis inique acquisitis potest sibi aliquis spirituales amicos facere elemosynas largiendo. **Ad 12^m** dicitur: quod dicitur Mat. 23. Omne turpe lucrum videtur esse illicite acquisitum: sed turpe lucrum est quod de meretricio acquiritur. unde et de huiusmodi sacrificium vel oblatio deo offerri non debet: sine illud Deutero. 23. Non offeres mercedem prostibuli in domo dei tui. Similiter etiam turpiter acquiritur quod acquiritur per aleas: quia ut philosophus dicit in 3. ethicorum: Tales ab amicis lucrantur quibus oportet dare. turpissime etiam acquiritur aliquid per symoniam: per quam aliquis spiritui sancto iniurias facit: et tamen de huiusmodi elemosyna fieri potest. ergo de male acquisitis potest aliquis elemosynam facere. **Ad 13^m** dicitur: quod dicitur Mat. 23. Maiora mala sunt magis vitanda quam minora: sed minus peccatum est detentio rei aliene quam homicidium quod aliquis incurrit: nisi aliquis in ultima necessitate subueniat: ut patet per Ambrosium dicentem. Pasce famem morietur: quam si non pauperis occidisti. ergo aliquis potest elemosynam facere in aliquo casu de male acquisitis. **Ad 14^m** dicitur: quod dicitur Aug. dicit in libro de verbis domini. De iustis laboribus facite elemosynas. non enim corrupturi estis iudicem christum ut non vos audiat cum pauperibus quibus tollitis. nolite velle elemosynas facere de fenore et usuris: fidelibus dico quibus corpus christi erogamus. **Ad 15^m** dicitur: quod dicitur Mat. 23. tripliciter potest aliquid esse illicite acquisitum. Uno enim modo id quod illicite ab aliquo acquiritur debet ei a quo est acquisitum: nec potest ab eo retineri qui acquisit: sicut contingit in rapina: et furto: et usuris: et de talibus cum homo teneat ad restitutionem elemosyna fieri non potest. Alio vero modo est aliquid illicite acquisitum: quod quidem ille qui acquisit retinere non potest: nec tamen debetur ei a quo acquisit: quod si iniustitiam accepit: et alter iniustitiam dedit: sicut contingit in symonia in qua datus et accipiens iniustitiam legis diuine agit: unde non debet fieri restitutio ei qui dedit: sed de in elemosynas erogari: et eadem ratio est in simonia. **Ad 16^m** dicitur: quod dicitur Mat. 23. Tertio est aliquid illicite acquisitum: non quod de ipso acquisitio sit illicita: sed quod id ex quo acquiritur est illicitum: sicut patet de eo quod mulier acquirat per meretricium. et hoc proprie vocatur turpe lucrum. quod enim mulier meretricium exercet turpiter agit et contra legem dei: sed si eo quod accipit non iniuste agit nec contra legem. unde quod sic illicite acquisitum est retineri potest: et de eo elemosyna fieri. **Ad 17^m** dicitur: quod dicitur Aug. dicit in libro de verbis domini. Illud verbum domini quod dicitur male intelligendo rapiunt res alienas: et aliquid inde pauperibus largiunt: et putant se facere quod preceptum est. intellectus iste corrigendus est: sed omnes diuitie iniquitatis dicuntur: ut dicitur in libro de quibusdam euangelij: quod non sunt diuitie inique nisi in iniquis que in eis sperantur: vel sine Ambrasio iniquum mamona dicitur: quod varijs diuitiarum illecebris nos tetant affectus: vel quod in pluribus peccatoribus quibus primo succedit aliquis reperit in iniuste usurpauit aliena: quibus tu nescias: ut Basilius dicit: vel omnes diuitie dicuntur iniquitatis. i. iniquitatis: quod non equaliter sunt omnibus distribute. vno egente et alio superabundante. **Ad 18^m** dicitur: quod dicitur Mat. 23. de acquisito per meretricium iam dictum est quod elemosyna fieri potest: non autem sit de eo sacrificium vel oblatio ad altare: tamen propter scandalum: tamen propter sacrorum reuerentiam: de eo et quod est per simoniam acquisitum potest fieri elemosyna: quod non est debitum ei qui dedit: sed tamen illud amittere. circa illa vero que per aleas acquiruntur videtur esse aliquid illicitum ex diuino iure. scilicet quod aliquis lucratur ab his que rem sua alienare non possunt: sicut sunt minores et furiosi et huiusmodi. et quod aliquis trahat alium ex cupiditate lucrandi ad ludum: et quod fraudulenter ab eo lucratur: et in his casibus tenetur ad restitutionem: et sic de eo non potest elemosyna fieri. aliquid autem videtur esse illicitum ex iure positivo civilis quod prohibet vniuersaliter tale lucrum. sed quod ius civile non obligat omnes: sed eos solos qui sunt his legibus subiecti: et iterum per consuetudinem abrogari potest. ideo apud illos qui sunt huiusmodi legibus obstricti tenentur vltra ad restitutionem qui lucrantur: nisi forte contraria consuetudo preualeat:

ant nisi aliq̄s lucratus sit ab eo qui traxit eū ad ludum: in quo casu nō tenet restituere: q̄z ille qui amisit nō ē dignus recipere: nec pōt licite retinere tali iure positio durare. vñ d̄z de hoc elemosynā facere in hoc casu. ¶ Ad 3° d̄z: q̄ i ca su extreme necessitatis oīa sūt cōia. vñ licet ei q̄ talē necessitatē patit accipere de alieno ad sui sustentationē: si nō iueniat q̄ sibi dare velit. et eadē rōne licet h̄re aliqd̄ de aliēo: et p̄t de hoc elemosynā dare: q̄nimo et accipere si aliter subueniri nō possit necessitatem patiēti. si tñ fieri pōt sine piculo: d̄z requisita domini voluntate pauperi prouidere extremas necessitatem patienti.

Ad octauum sic p̄cedit. Videt̄ q̄ ille qui est in p̄tate alterius constitutus possit elemosynā facere. Religiosi enī sunt in p̄tate suoz platoz q̄ bus obediētiā voverūt: s̄z si eis nō liceret elemosynā facere d̄nū reportaret ex statu religiōis: q̄z sicut Ambro. dicit Sūma xp̄iane religiōis in pietate cōsistit: q̄ maxime p̄ elemosynarū largitionē cōmēdat. ergo illi q̄ sunt in p̄tate alterius constituti p̄t elemosynā facere. ¶ Uxor est sub p̄tate viri: vt d̄t Sen. 3. S̄z vxor pōt elemosynā facere cū assumat in viri societate. vñ et de brā Lucia d̄t q̄ ignorante sp̄sō elemosynas faciebat. ergo p̄ hoc q̄ aliq̄s ē in p̄tate alteri constitutus nō impedit q̄n possit elemosynas facere. ¶ Nālis q̄dā subiectio ē filioz ad parētes. vñ ap̄ls ad Eph. 6. dicit: Filij obedite parētib⁹ vestris in d̄no. sed filij vt videt̄ p̄t de reb⁹ p̄ris elemosynas facere: q̄z sūt quodā mō ipsoz cū sint heredes. et iō cūz possint eis vti ad vsum corporis: multo magis videt̄ q̄ possint eis vti elemosynas dādo: ad remediū aie sue. ergo illi q̄ sunt in p̄tate constituti p̄t elemosynas dare. ¶ Serui sūt sub p̄tate d̄noz: s̄z illud ad Titū. 2. Seruos d̄nis suis subditos esse. licet aut̄ eis aliqd̄ in vtilitate d̄ni facere: q̄d maxime sit si p̄ eis elemosynas largiant̄. ergo illi qui sūt in p̄tate constituti possunt elemosynas facere. ¶ S̄z d̄t q̄ elyne n̄ sūt faciēde de alieno. s̄z d̄ iustis laborib⁹ p̄p̄ys vñ q̄sq̄ elemosynā facere d̄z: vt Aug. dicit i li. de v̄bis d̄ni: Sed si sibi alijs elemosynā faceret hoc esset de alieno. ergo illi q̄ sūt sub p̄tate constituti alioz: nō p̄t elemosynā facere. ¶ R̄n̄. d̄m: q̄ ille q̄ ē sub p̄tate alterius constitutus in q̄tū h̄mōi: s̄m sup̄ioris p̄tate regulari d̄z. Dic̄ enī ordo nālis vt inferiora s̄m sup̄iora regulent̄: et iō d̄z q̄ ea in q̄bus inferiori sup̄iori subiecti disp̄set nō aliter q̄ si sit a sup̄iori cōmissus. sic ille q̄ qui q̄ ē sub p̄tate constitutus de re s̄m quā sup̄iori subiecti elemosynā facere nō d̄z: nisi q̄renus ei a sup̄iori fuerit cōmissus. s̄z q̄ vō habeat aliqd̄ s̄m q̄d potestati superioris non subdit iam s̄m hoc non est potestati subiectus q̄ntum ad hoc p̄p̄y iuris exi stens. et de hoc pōt elemosynā facere. ¶ Ad p̄^o ergo d̄m: q̄ monachus si h̄z disp̄sationē a plato cōmissam pōt elemosynas facere de reb⁹ monasterij s̄m q̄ sibi ē cōmissus. si vō nō h̄z disp̄sationē q̄z nihil p̄p̄y h̄z: tūc nō pōt facere elemosynā sine licētia abbatis vel exp̄sse habita: vel p̄ babilr̄ p̄sūpta: nisi forte in articulo extreme necessitatis in quo licitū cēt ei furari vt elemosynā daret. nec p̄ hoc efficit̄ peioris additionis: q̄z sicut d̄t in lib. de eccle. dogma. Bonū est facultates cū disp̄sationē pauperib⁹ erogare: s̄z meli⁹ est p̄ itētionē sequēdi d̄nz isimul oīa donare et absolutū sollicitudine egere cū x̄po. ¶ Ad 2° d̄m: q̄ si vxor h̄z alias res p̄ter dotē q̄ ordinat̄ ad sustentandū onera matrimonij: vel ex p̄prio lucro vel quocūq̄ alio licito mō p̄t dare elemosynā et irregrito assensu viri: moderatas tñ ne ex earū sup̄fluitate vir depauper̄. als aut̄ non d̄z dare elemosynas sine assensu viri: vel exp̄sso vel p̄sūpto: nisi in articulo necessitatis: sicut de monacho dictū est. Quis enī mulier sit eq̄lis viro in actu matrimonij: tñ in his q̄ ad dispositionē dom⁹ p̄tinēt vir caput ē mulieris: s̄m aplm. i. ad Cor. xi. Brā aut̄ Lucia sp̄sō h̄z habebat nō virū: vñ de p̄sen

su m̄ris poterat elemosynā facere. ¶ Ad 3° d̄m: q̄ ea q̄ sunt filij familias sūt et p̄ris. et iō nō pōt elemosynā facere: nisi forte aliquā modicā de qua potest presumere q̄ patri placeat: nisi forte alicuius rei esset sibi a patre dispensatio cōmissa. et idem dicendū est de seruis. Unde pater solutio ad quartum.

Ad nonum sic p̄cedit. Videt̄ q̄ nō sit magis p̄ pinquioribus elemosynā faciēda. Dicitur enī Eccl. 12. Da misericordiā et ne suscipias peccatōrē: benefac humili: et nō des impio: sed quādoq̄ contingit q̄ nōstri propinqui sunt peccatores et impy. ergo nō sunt eis magis elemosyne faciēde. ¶ Elemosyne sunt faciēde propter retributionē mercedis eterne: s̄m illud Matth. 6. Et pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi. sed retributio eterna maxime acquir̄ ex elemosynis que factis erogantur. s̄m illud Luc. 16. Facite vobis amicos de mamona iniquitatis: vt cū defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula: quod exponens Aug. in libro de verbis domini dicit. Qui sunt qui habebunt eterna habitacula nisi sancti dei: et qui sunt qui ab eis recipiendi sunt in tabernaculo: nisi qui eorum indigentie seruiunt. ergo magis sunt elemosyne dāde sanctioribus q̄ propinioribus. ¶ Maxime homo est sibi propinquus. sed sibi non pōt homo elemosynā facere. s̄z videt̄ q̄ sit magis faciēda elemosyna p̄ sone magis cōiuncte. ¶ S̄z d̄t q̄d ap̄ls dicit. i. ad Thimo. 5. Sigs suoz et maxie domesticoz curam nō h̄z: fide negauit: et ē infidelis deterior. ¶ R̄n̄. d̄m: q̄ sicut Aug. dicit i p̄ de doc. x̄pi. Illi q̄ sunt nobis magis iuncti q̄m q̄dā forte nobis obueniūt vt eis magis p̄uidere debeamus. Est tñ circa hoc discretiois rō adhibēda s̄z d̄riaz iunctiois et scitatis et vtilitatis. nā mltō sanctiori magis indigētiā patiēti et magis vtili ad eōe bonū: ē magis elemosyna dāda q̄ p̄sone p̄pingori: maxie si nō sit multū iuncta cui⁹ cura sp̄alis nō imineat: et si magnā necessitatē nō patiat̄. ¶ Ad p̄^o d̄z: q̄ peccatōri nō ē subueniēdū iōq̄tuz ē peccatō. i. vt p̄ hoc in peccatō foueat̄: s̄z in q̄tū h̄ō ē. i. vt nā sustentet̄. ¶ Ad 2° d̄z: q̄ op̄ elemosyne ad mercedē retributiois eterne dupl̄ valz. Uno q̄dē mō ex radice charitatis. et s̄z hoc elemosyna est meritoria. put in ea seruat̄ ordo charitatis s̄z quā p̄pingorib⁹ magis p̄uidere debem⁹ ceteris parib⁹. vñ Amb. dicit i p̄ de offi. Est illa p̄bada liberalitas vt p̄rimos sanguis tui nō despicias si egere cognoscas. meli⁹ ē. n. vt ipse subuenias tuis q̄b⁹ pudor ē ab alijs sumptū deposcere. Alio mō valz elemosyna ad retributionē vite eterne ex merito ei⁹ cui donat̄ q̄ orat̄ p̄ eo q̄ elemosynā dedit: et s̄m hoc loquit̄ ibi Aug. ¶ Ad 3° d̄m: cū elemosyna sit op̄ mic. sic mia nō ē p̄p̄ie ad seipm̄: s̄z q̄dā si vtilitatinē vt supra d̄m est: ita ē p̄p̄e loquendo nils sibi elemosynā facit: nisi forte ex p̄sona alterius: puta cū aliq̄s distributor ponit elemosynam: potest et ipse sibi accipere si indigeat eo tenore quo et alijs ministrat.

Ad decimum sic p̄cedit. Videt̄ q̄ elemosyna nō sit abundanter faciēda. Elemosyna. n. maxie d̄z fieri iunctiorib⁹. s̄z illis non d̄z sic dari vt ditiores ide fieri velit: sic Amb. dicit i p̄ de offi. q̄ nec alijs d̄z abundanter dari. ¶ S̄z Amb. dicit i bidē. Nō debet filius fūdi opes s̄z disp̄sari. s̄z abundātia elemosynaz ad effusionē p̄tinet. s̄z elemosyna nō d̄z fieri abundanter. ¶ S̄z ad Cor. 8. dicit ap̄ls. Nō vt alijs sit remissio. i. vt alij de nostris ociose viuāt. nobis aut̄ sit tribulatio. i. paupertas. s̄z hoc cōtingeret si elemosyna daret̄ abundanter. s̄z nō ē abundanter elemosyna largiēda. ¶ S̄z d̄t q̄d d̄t. Thob. 4. Si mltū tibi fuerit abundanter tribue. ¶ R̄n̄. d̄m: q̄ abundātia elemosyne pōt p̄siderari et ex p̄te dātis et ex p̄te recipiētis. Ex p̄te q̄dē dantis: cum scilicet aliquis dat quod est multū s̄m p̄p̄ositionem proprie facultatis: et sic laudabile est abundanter

dare. vii. et dñs Luc. zi. laudauit viduam que ex eo qd de-
 erat illi: omnē victū que habuit misit. obseruatis tñ his q
 supra dicta sunt de elemosyna faciēda de necessarijs. Ex
 parte vero eius cui dat est abūdās elemosyna duplr. Uno
 mō qd suppleat sufficiēter eius idigētā: et sic laudabile est
 abundāter elemosynā tribuere. Alio mō vt supabūdet ad
 supfluitatē: et hoc nō est laudabile: sed meli⁹ est plurib⁹ in-
 digētib⁹ largiri. vñ et apls dicit. i. ad Cor. iij. Si distribue-
 ro i cibos pauperū: vbi glo. dicit: Per hoc cautela elemosy-
 ne doceat vt nō vni sed multis det: vt pluribus pfit. ¶ Ad
 p̄m ergo dñm: qd rō illa pcedit de abūdātia supercedente
 necessitatē recipiētis elemosynā. ¶ Ad 2m dñm: qd aucto-
 ritas illa loquit de abūdātia elemosyne ex parte dātis: s; i-
 telligēdū est qd de nō vult simul effundi oēs opes nisi in
 mutatiōe stat⁹. vñ subdit ibidē: nisi forte vt Deliseus bo-
 ues suos occidit et pauit paupes ex eo qd habuit vt nulla
 cura domestica teneret. ¶ Ad 3m dñm: qd auctoritas idu-
 cra q̄tū ad hoc qd dicit: nō vt alyis sit remissio vl refrigētiū
 loquit de abūdātia elemosyne que supercedit necessitatē
 recipiētis cui nō est dāda elemosyna: vt idē luxuriet: s; vt
 inde sustēret. circa quod tñ ē discretio adhibēda ppter di-
 uersas cōditiones hoīuz: quoz quidā delicatiorib⁹ nutri-
 ti idigēt magis delicatis cibis aut vestib⁹. vñ Ambro. dicit
 in lib. de offi. Cōsiderāda ē in largiēdo etas atq; debilitas
 nōmīq; etiā verecūdia que ignuos pdit natales: aut si
 quis ex diuities in egestatē cecidit sine vicio suo. q̄tū vero
 ad id qd subdit: nobis aut tribulatio: loquit de abūdātia
 ex parte dātis: sed sicut glo. ibidē dicit: nō hoc iō dicit: qn
 melius ē ēt. s. abūdāter dare. sed de infirmis timet quos sic
 dare mōnet vt egestatē nō patiantur.

De correctione fraterna. Qd XXXIII.

Deinde cōsiderādū est de correctio-
 ne fraterna. ¶ Et circa hoc
 q̄runt octo. p̄ vtrū fraterna correctio
 sit actus charitatis. 2. vtrū sit sub p̄cep-
 to. 3. vtrū hoc p̄ceptū extēdat se ad
 oēs vel solū in platis. 4. vtrū subditi
 teneant ex hoc p̄cepto plaros corrigere

5. vtrū peccator possit corrigere. 6. vtrūz aliq; debeat
 corrigi qui ex correctiōe sit deterior. 7. vtrū secreta cor-
 rectio debeat p̄cedere denūciationē. 8. vtrū testiū indu-
 ctio debeat p̄cedere denūciationem.

Ad primum sic p̄cedit. Videt qd correctio
 fraterna nō sit actus charitatis. Dicit
 enī glo. Mat. is. sup illud. Si peccauerit in te frater tuus.
 qd frater ē arguēdus ex zelo iustitię: sed iustitia est virt⁹ di-
 stincta a charitate. ergo correctio fraterna nō est act⁹ cha-
 ritatis sed iustitię. ¶ Cōcorrectio fraterna fit per secretā
 admonitiōē: sed admonitiō ē consiliū quoddā qd p̄tinet
 ad prudētiā. prudēs enī ē esse bene cōsiliatiū: vt dicit in
 .6. ethi. ergo fraterna correctio nō est actus charitatis sed
 prudētię. ¶ Cōtrary actus nō p̄tinet ad eandē virtutē
 sed supportare peccatē ē actus charitatis: fm illud Gal. 6.
 Alter alteri onera portate. et sic adimplebitis legē christi
 que ē lex charitatis. ergo videt qd corrigere fratrem peccan-
 tes qd ē contrariū supportationi non sit actus charitatis.
 ¶ Cōs; 5. Corripere delinquētē est quedā elemosyna spiri-
 tualis. s; elemosyna ē act⁹ charitatis: vt supra dictū ē. ergo
 correctio fraterna ē act⁹ charitatis. ¶ Rñ. dñm. qd cor-
 rectio delinquētis est quoddā remediū qd dicit adhiberi
 p̄ peccatū alicuius. Peccatū aut alicuius duplr cōsiderari
 pōt. Uno qdē mō inq̄tū est nociūū ei qui peccat. Alio mō
 inq̄tū vergit in nocumētū alioz qui ex eius peccato ledū-
 tur vel scandalizant: et etiā inq̄tū est nocumētū boni cō-
 munitis: cuius iustitia per peccatū hoīs perturbat. Duplex
 ergo est correctio delinquētis. Una quidē que adhibet re-

mediū peccato: inq̄tū est quoddā malū ipsius peccan-
 tis. et ista est p̄prie fraterna correctio que ordinat ad emē-
 dationē delinquentis. remouere autem malum alicuius
 eiusdē rationis est: sicut bonū eius procurare. procurare
 autem fratris bonū p̄tinet ad charitatē per quā volu-
 mus et operamur bonum amico. vnde etiam correctio fra-
 terna est actus charitatis: quia per eam repellimus malū
 fratris. s; peccatū cuius remotiō magis p̄tinet ad charita-
 tem q̄ etiam remotiō exterioris dāni vel etiam corpora-
 lis nocumēti: q̄to contrariū bonū virtutis magis est af-
 fine charitati q̄ bonum corporis vel exteriorūz rerū. vñ
 de correctio fraterna est actus charitatis potius q̄ cura-
 tio infirmitatis corporalis vel subuētiō qua excludit ex-
 terior egestas. Alia vero correctio est que adhibet reme-
 diū peccati delinquentis fm qd est in malum aliozum: et
 p̄cipue in nocumētum cōmunitis boni: et talis correctio
 est actus iustitię: cuius est cōseruare rectitudinem iusti-
 tię vnius ad alterum. ¶ Ad primū ergo dicendū: qd glo-
 sa illa loquitur de secunda correctiōe que est actus iusti-
 tię. vel si loquatur etiam de prima: tunc iustitia ibi sumit
 fm qd est vniuersalis virtus: vt infra dicitur: prout etiam
 oē peccatū est iniquitas: vt dicit i. Joā. 3. q̄si 5 iustitiā exis.
 ¶ Ad 2m dñm: qd sicut p̄bs dicit in .6. ethi. Prudētia facit
 rectitudinē in his q̄ sunt ad finē: de qbus ē cōsiliū et ele-
 ctio: tñ cū per prudētiā aliquid recte agimus ad finē ali-
 cuius virtutis moralis: puta tēperantię vel fortitudinis.
 actus ille ē p̄cipalr illius virtutis ad cuius finē ordinat:
 qd q̄ ammonitiō q̄ fit in correctiōe fraterna ordinatur ad
 amonēdū fratris p̄ctm: qd p̄tinet ad charitatē: manifestuz
 ē qd talis ammonitiō p̄cipaliter ē act⁹ charitatis quasi v-
 perantis: prudētię vero scōario quasi exequētis et dirigen-
 tis actum. ¶ Ad tertiu dñm: qd correctio fraterna non op-
 ponitur supportationi infirmoz: sed magis ex ea consequit:
 intātū enī aliq; supportat peccatē: inq̄tū 5 enī nō turbat
 sed beniuolentiam ad eum seruat. et ex hoc contingit qd eū
 fatagit emendare.

Ad secundum sic p̄cedit. Videt qd correctio
 fraterna nō sit i p̄cepto. Nihil
 enī qd ē impossibile cadit sub p̄cepto: fm illud Hiero. Ma-
 ledict⁹ qd dicit deū aliqd impossibile p̄cepisse. s; Ecclesiastes
 7. of. Cōsidera opera dei qd nemo possit corrigere que ille
 despererit. ergo correctio fraterna nō ē i p̄cepto. ¶ Cōs. Dia p̄-
 cepta legis diuine ad p̄cepta decalogi reducunt. s; corre-
 ctio fraterna nō cadit sub aliquo p̄cepto decalogi. q̄ nō cadit
 sub p̄cepto. ¶ Cōs. Omisio p̄cepti diuini ē p̄ctm mortale
 qd in scis viris nō iuenitur. s; omisio fraterne correctiōis
 inuenit in scis et in spūalib⁹ viris. Dicit enī Aug. in p̄ de
 ciui. dei: qd non solū inferiores: vep etiā hi qui supiorē vite
 gradū tenēt: ab alioz rep̄bensione se abstinēt ppter qdā
 cupiditatis maculā: nō ppter officia charitatis. q̄ correctio
 fraterna non ē in p̄cepto. ¶ Cōs. Illud qd ē in p̄cepto h; rō
 nem debiti. si q̄ correctio fraterna caderet sub p̄cepto: hoc
 fratrib⁹ deberemus vt eos peccātes corrigeremus. s; ille
 qd d; alicui debitum corporale: puta pecuniā: nō d; esse cō-
 tentus vt ei occurrat debitor: s; d; euz querere vt debituz
 reddat: oporteret qd qd hō q̄reret correctiōe idigētes ad hoc
 qd eos corrigeret. quod videt icōueniēs: tñ ppter multitu-
 dinē peccātū ad quozum correctiōem vnus hō non possit
 sufficere: tum etiā qd oporteret qd religiosi de claustris
 suis exirent ad corrigēdos hoīes: qd est icōueniēs. non er-
 go fraterna correctio ē in p̄cepto. ¶ Cōs; 5 ē qd Aug. dicit
 in lib. 8. verbis dñi. Si neglexeris corrigere peior eo factus
 es qd peccauit. s; hoc nō esset nisi p̄ hōmō negligentia aliq; p̄-
 ceptū omitteret. q̄ correctio fraterna ē in p̄cepto. ¶ Rñ
 deo dñm: qd correctio fraterna cadit sub p̄cepto: sed cō-
 siderandū ē qd sicut p̄cepta negatiua legis prohibent

actus peccatorum: ita precepta affirmatiua inducunt ad actus virtutum. actus aut peccatorum sunt s3 se mali & nullo mō bñ fieri pñt: nec aliquo tpe aut loco: q3 fm se sunt cōiuncti malo fini: vt dicit in. z. etbi. & ideo precepta negatiua obligāt semp & ad semp. sed actus virtutū nō quolibet mō fieri debent: sed obseruatis debitis circumstantiis que requirunt ad hoc q3 sit actus virtuosus: vt. s. fiat vbi d3: & qñ debet: & s3 q3 debet. Et q3 dispositio eorū que sunt ad finē attendit s3 rōnē finis: in istis circumstantiis virtuosus actus p̄cipue attendenda est ratio finis que est bonū virtutis. si ergo sit aliqua talis omīssio alicuius circumstantie circa virtuosus actū que totaliter tollat bonū virtutis: hic actus dicitur p̄cepto. si at sit defectus alicuius circumstantie que nō totaliter tollat virtutem: s3 nō p̄fecte attingat ad bonū virtutis: nō est p̄ceptū. vñ & p̄būs dicit in. z. etbi. Qd si parū discedat a medio: nō est p̄ virtutē. sed si multū discedat corrumpit virtutem in suo actu. Correctio aut̄ fraterna ordinat̄ ad fratris emēdationē. & ideo hoc mō cadit sub p̄cepto fm q3 est necessaria ad istū finē: nō aut̄ ita q3 quolibet loco vel tpe frater delinquēs corrigat. ¶ Ad p̄m ergo dōm q3 in oibus bonis agēdis opatio hoīs nō est efficax: nisi adsit auxiliū diuinū: & tñ hō d3 facere quod in se est. vñ Aug. dicit in libro de correctiōe & grā. Nesciētes q3 p̄tineat ad p̄destinatorum numerū & q3 nō p̄tineat: sic affici debem⁹ charitatis affectu: vt oēs velim⁹ saluos fieri. & ideo oibus debemus fr̄ne correctionis officiū ipendere sub spe diuini auxili. ¶ Ad 2m dōm: q3 sic supra dictū est: oīa p̄cepta que p̄tinent ad ipendendū aliqđ bñficiū primo reducunt̄ ad p̄ceptus de honoratione parētū. ¶ Ad 3m dōm q3 correctio fraterna tripliciter omitti pōt. Uno qđē mō meritoze qñ ex charitate aliqs correctionē omittit. Dicit. n. Aug. in p̄. de ciuitate dei. Si p̄terea aliqs obiurgādis & corripiēdis male agētibus parcat: q3 opportunū tēpus ingrit. vñ eisdē ipsis meruit ne deteriores ex hoc efficiant̄: vel ad bonā vitā & p̄ias erudiēdos ipediant alios ifirmos & p̄mant atq3 auertāt a fide: nō videt̄ esse cupiditatis occasio: sed cōsiliū charitatis. Alio mō p̄mittit̄ fraterna correctio cū peccato mortali: qñ. s. formidat̄: vt ibi dicit̄: iudiciū vulgi & carnis ex cruciatio vel p̄emptio: dū tñ hec ita dīentur in aīo q3 fr̄ne charitati p̄ponant̄: & hoc videt̄ contingere qñ aliquis p̄sumit de aliquo delinquēte. p̄babilr q3 posset euz a p̄tō retrahere: & tñ p̄pter tiorē vel cupiditatē p̄mittit. 3m bu iusmodi omīssio est peccatū veniale: qñ timor & cupiditas tardiorē faciūt hoīs ad corrigēdū delicta fratris: non tñ ita q3 si ei cōstaret q3 frater posset a peccato retrahere p̄ timorē vel cupiditatē dimitteret qbus in aīo suo preponit charitatē fraternā. & hoc mō qñq3 viri sancti negligūt corrigere delinquentes. ¶ Ad 4m dōm: q3 illud qđ debet̄ alicui determinate & certe p̄sonē siue sit bonū corporale siue spūale: o3 q3 ei impēdam⁹ nō expectantes q3 nobis occurrat: sed debitā sollicitudinē habētes: vt eū inquiram⁹. vñ sicut ille q3 d3 pecuniā creditori d3 eū regere cū t̄pus fuerit vt ei debitū reddat: ita qui h3 spūalr curā alicui⁹ d3 eū q̄rere ad hoc q3 eū corrigat de p̄tō: sed illa bñficia que nō debent̄ certe p̄sonē s3 cōiter oīb⁹ p̄mis siue sint corporalia siue spūalia: nō o3 nos q̄rere qbus ipendam⁹: sed sufficit q3 ipendam⁹ eis qui nobis occurrūt. hoc enī quasi pro quadā sorte habendū ē: vt Aug. dicit in p̄ de doc. etbi. & p̄pter hoc dicit̄ i libro de v̄bis dñi: q3 admonet nos dñs noster nō negligere inuicē p̄tā n̄ra: nō q̄redo qđ reprehendat: sed vidēdo qđ corrigas: aliqñ efficemur exploratores vite aliorū: id qđ dicit̄ p̄uerb. z. 4. Ne q̄ras impietate in domo iusti: & nō vastes requiē eius. vñ p3 q3 nec religiofos o3 exire claustrū ad corrigēdū delinquentes.

Ad tertium sic p̄cedit. Videt̄ q3 correctio fr̄na nō p̄tineat nisi ad platos. Dicit enī

De correctione fraterna

Videro. Sacerdotes studeāt illud euangeliū implere. Si peccauerit in te frater tuus: &c. sed noīe sacerdotū consueuerūt significari platos qui habēt curā aliorū. ergo videt̄ q3 ad solos platos pertineat fr̄na correctio. ¶ S. Fraterna correctio ē quedā elemosyna spūalis: s3 corporale elemosynā facere p̄tinet ad eos q3 sunt superiores in t̄paliibus. s. ad ditiores. ergo & fr̄na correctio p̄tinet ad eos qui sunt superiores in spūalib⁹. s. ad platos. ¶ S. Ille qui corripit alius mouet eū sua admonitiōe ad melius. sed in reb⁹ nālib⁹ inferiora mouent a superiorib⁹. ergo etiā fm ordinē virtutis q3 sequit̄ ordinē nāe ad solos platos p̄tinet inferiores corrigere. ¶ Sed h̄ est qđ dicit̄. z. 4. q. 3. Tam sacerdotes q3 reliqui fideles oēs sumā debēt habere curā de his qui peccant: quatenus eorū redargutione aut corrigant a peccatis: aut si incorrigibiles appareāt: ab ecclia separent. ¶ Rñ. dōz: q3 sicut dictū est: duplex est correctio. Una qđē que ē act⁹ charitatis que spūaliter tēdit ad emēdationē fratris delinquentis p̄ simplicē admonitiōe: & talis correctio p̄tinet ad quēlibet charitatē habētē: siue sit subdit⁹ siue plar⁹. Est at̄ alia correctio q̄ est actus iustitię: per quā intēdit bonū cōe quod nō solū p̄curat p̄ admonitiōe fr̄is: sed etiā iterduz per p̄nitionē: vt alij a peccato timentes desistant. & talis correctio p̄tinet ad solos platos q3 nō solū hñt admonere: s3 etiā corrigere puniēdo. ¶ Ad p̄mū ḡ dōm: q3 etiā in correctiōe fraterna que ad oēs p̄tinet grauior ē cura platos: vt dicit Aug. in p̄mo de ciui. dei. sicut enī tēporalia beneficia poti⁹ debet aliquis exhibere illis quoz curā temporalē h3: ita etiā bñficia spūalia: puta correctiōe: doctrinā: & alia bñmōi magis d3 exhibere illis q3 sunt siue spūali cure cōmissi. nō ergo itendit. Videro. dicere q3 ad solos sacerdotes p̄tineat p̄ceptus de correctione fraterna: sed q3 ad hos spūaliter p̄tinet. ¶ Ad 2m dōz: q3 sicut ille q3 h3 vnde corporaliter subuenire possit: q̄sum ad hoc diues est: ita ille qui h3 sanum rōnis iudiciū ex quo possit alterius delictū corrigere: q̄sum ad hoc ē superior habēdus. ¶ Ad 3m dōm: q3 etiā in rebus nālib⁹ qđ d3 mutuo in se agunt: q3 q̄stuz ad aliquid sunt se inuicem superiora: prout. s. vtrunq3 ē quod dāmodo in potētia & quodāmodo in actu respectu alteri⁹. & similiter aliquis in quantum habet sanum rōnis iudiciū in hoc in quo alter delinquit potest eum corrigere: licet nō sit simpliciter superior.

Ad quartum sic p̄cedit. Videt̄ q3 aliquis non teneatur corrigere prelatū suū. Dicitur enim Exo. 19. Bestia que tetigerit montē lapidabit. & z. Reg. dicitur q3 Oza percussus est a domino q3 tetigit archam: s3 p̄ montē & archam significat̄ prelatū. q3 prelati non sunt corrigendi a subditis. ¶ S. Hal. z. sup. il lud. In facie ei restitit: dicit Slo. vt par. q̄ cū subditus nō sit par prelato: nō debet eum corrigere. ¶ S. Bre. dicit. Sanctorum vitam corrigere non p̄sumat: nisi qui de se meliora sentit: sed aliqs non d3 de se meliora sentire q̄ de plato suo. ergo prelati non sunt corrigēdi. ¶ S3 h̄ est qđ Aug. dicit in regula. Non solū vestri: s3 et̄ ipius. i. prelati miseremini qui iter vos q̄sto in loco superiore tāto in piculo maiore versatur: sed correctio fraterna ē op⁹ mie. ergo & platos sunt corrigēdi. ¶ S. dōz: q3 correctio q̄ ē act⁹ iustitię p̄ correctōz pene non competit subditis respectu prelati: sed correctio fraterna que ē actus charitatis p̄tinet ad vnūquēq3 respectu cuiuslibet p̄sonē ad quā charitatē d3 h̄re si in co aliqđ corrigibile inueniat. actus enī ex aliquo habitu vel potētia p̄cedēs se extendit ad oīa que cōtinent̄ sub obo illius potētię vel habit⁹ sicut visio ad oīa que cōtinent̄ sub obo visus: s3 q3 actus virtuosus d3 eē moderat⁹ debitis circumstantiis: id in correctione q̄ subditi corrigūt platos d3 modus agrus adhiberi: vt. s. nō cū p̄teruā & duritia: s3 cum mansuetudine & reuerētia corrigant: vñ apls dicit p̄ ad

Trimo. Seniore ne increpaueris: s; obsecra vt psem. r iō Dio. redarguit Demophylū monachū qz sacerdotem irreuerēter correperat: eū pcutiēs r de ecclia eyciēs. ¶ Ad p̄mus ergo dōm: q̄ tunc platus inordinate videt tangi qñ irreuerēter obiurgatur: vel etiam qñ ei detrabitur. r hoc significat p contactū mōtis r arche dānatū a deo. ¶ Ad scōm dōm: q̄ in faciē resistere corā oib; excedit modū fraterne correctōis. r iō sic Paulus Petrū nō rep̄hēditet nisi aliquo mō par eēt q̄tū ad fidei defensionē. s; in occulto admonere r reuerēter: hoc pōt etiā ille q nō ē par. vñ apls ad Col. vlt. scribit de subditis vt plātū suum admoncant: eū dicit: Dicite Archippo: ministeriū tuūz ipte. ¶ Sciēdū tñ ē q̄ vbi imineret piculū fidei: ēt publice eēt prelati a subditis arguēdi. vnde r Paulus q erat subditus Petro ppter iminēs piculū scandali circa fidē Petrū publice arguit: r sicut glo. Aug. dicit ad Gal. z. ipse Petrus ex plū maiorib; p̄buit vt sicubi forte rectū tramitē religissent nō dedignēt etiā a posteriorib; corrigi. ¶ Ad 3^m dōm q̄ pre sumere se eēt simplr meliōrē q̄ plāt: videt esse p̄sumptuo se supbie: s; estimare se meliōrē q̄tū ad aliqd non ē p̄sumptionis: qz nullus ē in hac vita q nō habeat aliquem defectum. r etiā cōsiderandū est qz cū aliq̄ platus charitatiue monet: nō ppter hoc se maiōrē existimat: s; auxiliū ipartitur ei q̄ q̄tō in loco supiori tāto in piculo maiorī versatur: vt Aug. dicit in regula.

Ad quintum sic proceditur. Videtur q̄ pctōz corrigere debeat delinquētē. Nul lus enim ppter pctm̄ qd̄ cōmisit: a p̄cepto obseruādo excu sator. s; correctio fraterna cadit sub p̄cepto: vt dcm̄ est. ergo videtur q̄ ppter pctm̄ qd̄ quis cōmisit non debeat p̄termittē huiusmodi correctionē. ¶ S. Elemosyna spiritalis potior est q̄ corporalis e syna: sed ille q est in pctō non debet abstinere qn elemosynaz corporale faciat. ergo multo min; d; abstinere a correctōe delinquētis pp pctm̄ pcedens. ¶ S. i. Joan. p̄ dicit. Si dixerim; qz pctm̄ nō habem; nō sup̄pos seducimus. s; q̄ ppter pctm̄ aliq̄ ipeditur a correctione fraterna: nullus erit qui possit corrigere delinquentem: hoc aut̄ est iconueniens. q̄ r p̄mum. ¶ S. contra est quod Isidorus dicit in libro de sumo bono. Nō d; vitia alioz corrigere q est vitis subiectus. r Ro. z. dicitur: In quo aliū iudicas: te ipsum condēnas. eadē enī agis que iudicas. ¶ Rñ. dōm: q̄ sicut dcm̄ est: correctio delinquentis pertinet ad aliquem in quātum viget in eo rectus iudicium rationis. peccatum autē vt supra dictum est: nō tollit totum bonū nāe qn remaneat in peccāte aliquid de recto iudicio rōnis. r fm̄ hoc pōt sibi cōpetere a subditis delictum arguere: s; tñ per pctm̄ pcedēs ipeditū qdā huic correctōi afferē ppter tria. p̄mo qdēz qz ex pctō pcedētī indignus reddīt vt aliū corrigat: r p̄cipue si mai; pctm̄ cōmisit nō est dignus vt aliū corrigat de minoz peccato. vñ sup̄ illud Matth. 7. Quid vides festucā rē. dicit Hiero. De his loquit̄ qui cuz mortali crimine detineant̄ obnoxy minora pctā fratrib; nō cōcedunt. z reddīt̄ in debita correctio ppter scandalū qd̄ sequit̄ ex correctōe si pctm̄ corripētis sit manifestū: qz vñ q̄ ille qui corrigat nō corrigat ex charitate: s; magis ad ostētatōnē: vñ sup̄ illud Matth. 7. Quō dicit̄ fratri tuo rē. exponit Chry. in quo pposito: puta ex charitate vt salues p̄ximuz tuū: nō qz te ipsum an saluare: vis ergo nō alios saluare: s; per bonaz doctrinā malos actus celare: r scie laude ab hoib; q̄rere. Tertio mō ppter supbiam corripētis: in q̄tū. s. aliq̄ p̄pria pctā p̄cipēdens seipm̄ p̄ximo p̄fert in corde suo pctā eius austerā seueritate diiudicans ac si ipse eēt iustus. vñ Aug. dicit in lib. de sermone dñi in monte. Accusare vicia officium est bonoz viroz r beniuoloz: qd̄ cū mali faciūt: alienas partes agūt. r iō sicut Aug. dicit i eodē: Logitem;

cum aliquē reprehēdere nos necessitas cogit vtrū talē sit viciū qd̄ nunq̄ habuim; r tūc cogitemus nos hoies esse: r h̄re potuisse: vel tale qd̄ aliquādo habuim; r iam nō habemus. r tūc tāgat memoriā cōis fragilitas: vt illā correctio nem nō odiū: sed mīa pcedat. si aut̄ iuenerimus nos in eodē vicio eē: nō obiurgemus; s; cōgemiscam; r nō illud ad penitendum s; ad eq̄līter conandūz iuitemus: ex his ergo p̄z q̄ si peccator cū humilitate corripiat delinquentem: nō peccat: nec sibi nouā cōdēnationē acgrit: s; per hoc vel in cōsciētia fr̄is vel saltē sua p̄ pctō p̄terito cōdēnabile se esse ostēdat: vt dī Ro. z. In quo aliū iudicas teipz cōdēnas: eadē. n. facis q̄ iudicas: vñ p̄z r̄sio ad obiecta.

Ad sextum sic pcedit. Videt q̄ aliq̄ nō debeat a correctōe cessare ppter timorē ne ille fiat deterior. Pctm̄. n. est qdā ifirmitas aie: fm̄ illud ps. Miserere mei dñe: qm̄ ifirmus sum: s; ille cui iminet cura infirmi: ēt ppter ei; cōdictionē vel cōtēptū nō d; cessare: qz tūc mai; iminet periculū: sic p̄z circa furiosos. ergo multo magis d; hō peccantē corrigere q̄tūcūq; grauitē ferat. ¶ S. Scōm Hiero. veritas vite nō ē dimittēda ppter scandalū: p̄cepta aut̄ dei p̄tinēt ad vitatē vite: cuz ergo correctio fraterna cadat sub p̄cepto: vt dcm̄ ē: vñ q̄ nō sit dimittēda ppter scandalū ei; q̄ corripit. ¶ S. Scōm aplm̄ ad Ro. 3. nō sunt faciēda mala vt veniant bona. q̄ pari rōne nō sūt p̄termittēda bona ne veniāt mala: s; correctio fraterna est qdā bonū. ergo nō est p̄termittēda ppter timorē ne ille q̄ corripit fiat deterior. ¶ S. 3 est qd̄ dī puer. 9. Noli arguere derisorē ne oderit te. vbi dīc glo. Nō est timēdū ne tibi derisor: cum arguit cōtumelias iferat: sed hoc potius puidēdū ne tractus ad odium ide fiat peior. q̄ cessandū est a correctōe fraterna qñ timēt ne fiat ille inde deterior. ¶ Rñ. dōm: q̄ sicut dcm̄ est duplex ē correctio delinquētis. Una quidē p̄tinēs ad platos q̄ ordinat̄ ad bonū cōe: r h; vim coactiuā. r talis correctio nō est dimittēda ppter turbationē ei; q̄ corripit: tū qz r si p̄pria sponte emēdari nō velit: cogēdus ē p̄ penas vt pctā dimittat: tū ēt qz si icorrigibilis sit: p hoc puidetur bono cōi dū seruat̄ ordo iustitie. r vni; exēplo aly deterrenē. vñ iudex nō p̄termittit ferre sniaz cōdēnatiōis in peccantē ppter timorē turbatiōis ipsi;: vel ēt amicoz eius. Alia vō ē correctio fraterna cui; finis est emēdatio delinquētis nō habēs coactionem: s; simplicē admonitiōnē. r iō vbi p̄babiliter estimat̄ q̄ pctōz admonitiōnē nō recipiat: s; ad peiora labat: est ab h̄mōi correctōe desistēdū: qz ea q̄ sūt ad finē debēt regulari fm̄ q̄ exigit rō finis. ¶ Ad p̄mūz ergo dōm q̄ medic; quadā coactiōe vti; in frenetico q̄ curam ei; recipe nō vult. r huic assimilāt correctio platoz q̄ h; viz coactiuā: nō aut̄ simplex correctio fraterna. ¶ Ad 2^m dōm: q̄ de correctōe fraterna dat̄ p̄ceptū h; q̄ est actus virtutis. hoc aut̄ est fm̄ q̄ p̄portioat̄ fini. r iō qñ est ipeditiua finis: puta cū efficit hō deterior: iā nō p̄tinēt ad veritatē vite nec cadit sub p̄cepto. ¶ Ad tertiu; dōz q̄ ea q̄ ordinant̄ ad finē h̄nt rōnē boni ex ordine ad finē. r iō correctio fraterna qñ est ipeditiua finis. s. emēdatiōis fratris iam nō h; rōnē boni. r iō cū p̄termittit̄ talis correctio: nō p̄termittit̄ bonum ne eueniat malum.

Ad septimum sic pcedit. Videtur q̄ in correctioe fraterna nō debeat ex necessitate p̄cepti admonitio secreta p̄cedere denūciatiōez. In operib; n. charitatis p̄cipue debem; deū imitari: s; ilud Eph. 5. Estote imitatores dei: sic filij charissimi: ambulate in dilectiōe dei: de; aut̄ iterdū publice punit hoies p̄ pctō nulla secreta admōitiōe p̄cedētes. ergo vñ q̄ nō sit necessarium admonitiōnē secretā p̄cedere denūciationem. ¶ S. Sicut Aug. dicit in lib. 3 mēdaciū ex gestis sc̄drūz intelligi pōt qual; sunt p̄cepta sacre scripture itelligenda;

sed in gestis sanctorum iuuenis facta publica denunciatio peccati occulti nulla secreta monitione precedere: sic legitur Gen. 37. q. Joseph accusauit fratres suos apud patrem crimine pessimo: et Actuum. 5. de q. Petri et Anania et Saphyra occulte de fraudate de precio agri publice denunciant nulla secreta ad monitione premissa. Ipse est dominus non legit secreto admouisse Iudam antequam denunciarer. non ergo de necessitate precepti: ut secreta admonitio precedat publicam denunciationem. ¶ **A**c-
cusatio est grauior quam denuntiatio. sed ad publicam accusationem potest aliquis accedere nulla admonitione secreta precedente. de terminat enim in decretali q. accusationes de precedere inscriptioni. q. videtur q. non sit de necessitate precepti q. secreta admonitio precedat publicam denunciationem. ¶ **N**o videtur esse probabile q. ea que sunt in consuetudine religiosorum sint precepta christi. sed consuetudo est in religionibus q. in capitulis aliqui proclamant de culpis nulla secreta admonitione premissa. q. videtur q. hoc non sit de necessitate precepti. ¶ **R**eligiosi tenent suis preceptis obedire: sed quibus preceptis: vel contra omnibus vel alicui specialiter: ut si quis sit corrigendus ei dicatur. q. videtur q. ei teneant dicere etiam secreta admonitione. non ergo est de necessitate precepti ut secreta admonitio precedat publicam denunciationem. ¶ **S**ed contra est quod Augustinus dicit in libro de verbis domini exponens illud. **L**orripe ipsum inter te et ipsum solum. **S**tudens correctioni: parcens pudori. forte enim pro verecundia incipit defendere peccatum suum: et que vis facere meliorem facis peiorum: sed ad hoc tenemur per preceptum charitatis: ut caueamus ne frater deterior efficiatur. **G**ordo correctionis fraterne cadit sub precepto. ¶ **R**atio. dicitur q. circa publicam denunciationem peccatorum distinguendum est: aut. n. peccata sunt publica: aut sunt occulta. si quidem sunt publica non est tamen adhibendum remedium ei qui peccauit ut melior fiat: sed est aliis in quorum notitiam deuenit ut non scandalizentur: et ideo talia peccata sunt publice arguenda: sicut illud apostoli. i. ad Timotheum. 5. **P**eccantes coram omnibus argue ut ceteri timorem habeant: quod intelligitur de peccatis publicis: ut Augustinus dicit in libro de verbis domini. **S**i vero sint peccata occulta: sic videtur habere locum quod dominus dicit. **S**i peccauerit in te frater tuus. quoniam enim te offendit publice coram aliis iam non solum in te peccat: sed etiam in alios quos turbat. **S**ed quia etiam in occultis peccatis potest parari proximo offensa: ideo adhuc videtur distinguendum esse. quedam enim peccata occulta sunt que sunt in notitiam proximo: vel corporale vel spirituale: puta si aliquis occulte tractet quomodo ciuitas tradatur hostibus vel si hereticus priuatum hominem a fide auertat. et quod ille q. sic occulte peccat: non solum in te peccat: sed et in alios: ideo statim percedere ad denunciationem ut homini nocumens impediat nisi forte aliquis firmiter estimaret q. statim per secretam admonitionem posset homini mala impedire: quod ad peccata sunt que solus sunt in malum peccatis et ei in quem peccat: vel quod a peccate solus leditur: vel saltem ex sola notitia: et tunc ad hoc solum tendendum est ut fratri peccati subueniat: et sic medicus corporalis sanitatem egroti conferat si potest sine alicuius membri abscissione: si autem non potest abscindit membrum minus necessarium ut vita totius preseruetur: ita et ille q. studet emendationi fratris deus si potest sic emendare fratre quantum ad conscientiam ut fama ei conferret: quod quidem est vtilis. **P**rimo quidem et ipsi peccati non solum in temporibus in quibus quantum ad multa hominum patitur detrimentum amissa fama: sed et quantum ad spiritualia: quod pro timore infamie multi a peccato retrahunt. unde quoniam se infamatos conspiciunt irrefrenate peccant. unde Hieronymus dicit: **L**orripiedus est seorsum fraterne ne si semel pudore vel verecundia amiserit permaneat in peccato. deus deus seruari fama fratris peccatis: tunc quod uno infamato alii infamant: sed illud Augustinus in epistola ad plebem hyponenfem: **L**u de aliquibus q. scriptum nomine presertim aliquid criminis vel falsi sonuerit: vel veri patuerit: instat: satagunt: ambiunt: ut de

De correctione fraterna

omnibus hoc credatur: tunc est quod ex peccato unius publicato alii per uocant ad peccatum: sed quod conscientia presertim est fame voluit dominus minus ut saltem cum dispendio fame fratris conscientia per publicam denunciationem a peccato liberet. unde per potest esse de necessitate precepti q. secreta admonitio publicam denunciationem precedat. ¶ **A**d primum ergo dominum q. omnia occulta sunt deo nota: et hoc modo se habent occulta peccata ad iudicium diuinum: sic publica ad humanum: et tamen plerumque deus peccatores quasi secreta admonitione arguit iterum inspirando vel vigilanti vel dormienti: sicut illud Iob. 33. **P**er sonitum in visione nocturna: quoniam irruit sopor super homines: tunc aperit aures viro: et crudies eos instruit disciplina ut auertat homines ab his que fecerunt. ¶ **A**d 2. dominum q. dominus peccatum Iude tamen deus sic ut publicus habet. unde statim poterat ad publicam denunciationem percedere: tamen ipse non publicauit: sed obscuris verbis eum de peccato suo admonuit. **P**eter autem publicauit peccatum occultum Ananie et Saphyre tamen ex parte dei: cuius reuelatione peccatum cognouit. **D**e Joseph autem credendum est q. fratres suos quibus admonuerit: sed non sit scriptum: vel potest dici q. peccatum publicum erat iterum fratres: unde die publiciter accusauit fratres suos. ¶ **A**d tertium dominum q. quoniam imminet periculum multitudinis non habent ibi locum hec verba domini: quod tunc frater peccans non peccat in te tamen. ¶ **A**d quartum deus q. homini proclamationes que in caplis religiosorum sunt sunt de aliquibus leuibus que fame non derogant. unde sunt que quidem commemoratio potius oblitari culpam: quam accusationes vel denunciations. si eent tamen talia de quibus frater infamaret: sed preceptum domini ageat q. per hunc modum peccatum fratris publicaret. ¶ **A**d quintum dominum q. plato non est obediendum sed preceptum domini: sicut illud Act. 5. **O**bedire deus deo magis quam hominibus: et ideo quoniam platus precipit ut sibi dicatur quod quod scierit corrigendum: intelligendum est preceptum sancti: saluo ordine sine correctionis: siue preceptum fiat contra omnes: siue ad aliquem specialiter: sed si platus expressit precipit hunc ordinem a domino institutum: et ipse peccaret precipies: et ei obediens quasi sed preceptum domini agens. unde non est ei obediendum: quod platus non est iudex iudiciorum occultorum: sed solus deus. unde non habet potestatem precipiendi aliquid super occultis nisi in quantum per aliquod indicium manifestant: puta per infamiam vel per aliquas suspiciones: in quibus casibus potest platus precipere eodem modo sic et iudex secularis vel ecclesiasticus: potest exigere iuramentum de veritate dicenda.

Ad octauum

sic procedit. **V**idetur q. testium inducitur non debeat precedere publicam denunciationem. **P**ecata enim occulta non sunt aliis manifesta: quod sic homo magis est peccator criminis quam corrector fratris: ut Augustinus dicit: sed ille q. inducit testes: peccatum fratris alii manifestat. ergo in peccatis occultis non de testium inducitur precedere publicam denunciationem. ¶ **P**ro. **H**omo de diligere proximum sicut seipsum: sed nullus ad suum peccatum occultum inducit testes. ergo neque ad peccatum occultum fratris deus inducere. ¶ **P**ro. **T**estes inducunt ad aliquid probandum: sed in occultis non potest fieri probatio per testes. ergo frustra homini testes inducunt. ¶ **P**ro. **A**ugustinus dicit in regula q. plus proposito deus ostendi quam testibus: sed ostendere proposito vel plato est dicere ecclesie: non ergo testium inducitur deus precedere publicam denunciationem. ¶ **S**ed deus quod dominus minus dicit **M**atth. 18. ¶ **R**atio. dominum q. de vno extremo ad aliud extremum ueniunt trans per medium. in correctione autem fraterna dominum voluit q. principium eent occultum: dum frater corripit fratrem iterum se et ipsum solum. finem autem voluit esse publicum: ut scilicet ecclesie denuncietur: et ideo conuenienter in medio ponit testium inducitur: ut primo paucis indicet peccatum fratris qui possunt perdesse et non obesse: ut saltem sic sine multitudinis infamia emendet. ¶ **A**d primum ergo dominum q. quidam sic intellexerunt ordinem fraterne correctionis esse suandum: ut primo frater sit in secreto corripiedus. et si audierit bene quidem. **S**i autem non audierit: si peccatum sit omnino occultum dicebant non esse ulterius procedendum. si autem incipit iam ad notitiam plurium denotare aliquibus indicis deus ulterius procedit in dominum manum.

dat. s; hoc e; id qd Aug. dic in regula: q; peccatum fratris no dz occultari ne putrefcat in corde. Et ideo aliter odm est q; post admonitione secreta semel vel pluries scas q; diu spes pbabiliter habet de correctoe p secreta admonitione pcedendū est. ex quo aut pbabiliter iaz cognoscere possumus q; secreta admonitio no valz. pcedendū est vltorius q; sit pctm occultū ad testiu pductione: nisi forte pbabiliter estimaret q; hoc ad emendatione fratris no pficeret: s; exinde deterior redderet: q; ppter hoc e; to taliter a correctoe cessandū: vt supra dictū e;. ¶ Ad 2° dicendū: q; hō non idiget testibus ad emendatōes sui pcti: qd tñ pōt ee necarius ad emendatione pcti frs. vnde non est filis rō. ¶ Ad 3° odm: q; testes possunt iduci ppter tria. Uno^o ad oñdendū q; hoc sit pctm de quo aliqs arguit: vt Hiero. dic. 2° mō ad vniūcēdū de acti: si actus iteret: vt Aug. dic i regula. 3° mō ad testificandū: q; si admonēs fecit qd in se fuit: vt Lbry. dic. ¶ Ad 4° odm: q; Aug. itel ligit: q; pūs dicat prelato q; testibus fm q; prelatus e; que daz singularis psona q; magis pōt pdesse q; aliq; non aut q; dicat ei tanq; ecclie. i. sic in loco iudicis residenti.

¶ De vitijs oppositis charitati. ¶ Qd. XXXIII.

Deinde considerandū e; de vitijs oppositis charitati. ¶ Et pmo de odio qd opponit ipsi dilectioni 2°. de accidia et inuidia que opponunt gaudio charitatis. 3°. de discordia et scismate que opponunt paci. 4°. de offensione et scādalo que opponunt bñficiētie et correctiōi fraterne. ¶ Circa p^o q; vtrum deus possit odio bñ. 2°. vtrum odiū dei sit maximū pctōrū 3°. vtrum odiū pximi semp sit pctm. 4°. vtz sit maximū iter pctā que sunt in pximum. 5°. vtrum sit vitium capitale. 6°. ex quo capitali vitio oriatur.

Ad primum sic pcedit. Videt q; deus nullus odio habere possit. Dicit eniz Dio. 4. ca. de diu. no. q; omnibus amabile et diligibile est primum bonus et pulchrus: sed deus est ipa bonitas et pulchritudo. ergo a nullo odio habetur. ¶ S. In apocripbis Esdre dicitur: q; omnia inuocant veritatem et benignantur. in operibus eius. sed deus est ipsa veritas: vt dicitur Joannis. i. 4. ergo omnes diligunt deus: et nullus eū odio habere pōt. ¶ S. Odium est auersio qdam. s; sic Dionys. dicit p cap. de diu. no. Deus oia ad seipm cōuertit. q; nullus eū odio hñe pōt. ¶ S; 3° e; qd dñ in ps. Supbia eoz q; te oderūt ascēdit semp. et Joan. i. 5. Nūc aut et viderunt et oderūt me et patrē meū. ¶ Rñ. odz q; sic ex supra dictis pz: odiū est quidā motus appetitiue potētie q; nō mouet nisi ab ali quo apphēso: ds aut duplr ab homie apphēdi pōt. Uno^o fm seipm: puta cū p eētia vñ. Alio^o per effect^o suos: cūz s. iuisibilia dei p ea q; facta sūt itellecta cōspiciunt: ds aut per eētia suā est ipsa bonitas quā nullus hñe odio pōt: qz de rōne boni est vt amet. et iō ipole est q; aliqs vidēs deū p eētia cū odio hñe: s; effect^o eius aliqui sūt q; nullo mō possunt ee dñy volūtati humane: qz ee viuere et itelligere est et appetibile et amabile oibus q; sūt qdam effectus dei: vñ et fm q; ds apphēdit vt actor hoz effectuum non pōt odio haberi: sunt aut qdā effect^o dei qui repugnāt iordinate voluntati: sic inflicto et et cohibito pctōrūz p legē diuinā q; repugnat volūtati deprauate p peccatū. et q; tuz ad cōsiderationē taliū effectūz ab aliqb^o ds odio hñe pōt: inquantū. s; apphēdit pctōrum phibitor et penaz inflictoz. ¶ Ad primum q; odm q; rō illa pcedit q; tum ad illos q; vidēt dei eētia q; e; ipsa eētia bonitatis. ¶ Ad 2° odm q; rō illa pcedit q; tum ad hoc q; apphēdit deus vt cā illoz effectūz q; naturalr ab hoibus amant: iter quos sūt opa veritatis pbētia suā cognitionē hoib^o. ¶ Ad 3° odz q; ds

ouertit oia ad seipm inq; tū e; cēndi pncipiū qz oia inq; tū sunt tēdunt in dei similitudinē qui e; ipsum esse.

Ad secundum sic pcedit. Videt q; odiū dei no sit maximū pctōrūz. Grauius simum. n. peccatū e; peccatū in spūm sanctū qd e; irremissibile: vt dicit Matth. i. 2. s; odiū dei nō computat iter spēs pcti in spūm sanctū: vt ex supra dictis pz: q; odiū dei nō e; grauius pctōrūz. ¶ S. Peccatū cōsistit in elōgatiōe a deo: s; magis vñ ee elōgatus a deo infidelis q; nec dei cognitionē hñe: q; fidelis q; saltē q;uis deus cognoscat: ipm tamē odio hñe. q; vñ q; graui^o sit peccatum infidelitatis q; pctm ody in deū. ¶ S. De^o hñe odio solum rōne suoz effectūz q; repugnāt voluntati: iter quos pcpitūz est pena: s; odire penā nō e; maximū pctōrūz. q; odiū dei nō e; maximum pctōrūz. ¶ S; 3° e; q; optimo opponit pessimum: vt pz per phm in. s. ethi. S; odiū dei opponit dilectiōi dei in q; cōsistit optimūz hois. q; odiū dei e; pessimūz pctm hominis.

¶ Rñ. odm q; defectus pcti cōsistit in auersioe a deo: vt dñs est: hñe aut auersio rōne culpe nō hñe nisi voluntaria eēt: vnde rō culpe cōsistit in volūtaria auersioe a deo: hec autē voluntaria auersio a deo p se qdē ipoztat i odio dei: in alyz aut pctis quasi picipatiue: et fm aliud: sic eniz voluntas per se inheret ei qd amat: ita fm se refugit id qd odit: vnde quādo aliqs odit deum voluntas ei^o fm se ab eo auertit: s; in alyz pctis: puta cū aliqs fornicat nō auertit a deo fm se: s; fm aliud: inq; tū. s; appetit inordinatā delectationē q; hñe anexam auersionem a deo: semp aut id qd est p se e; potius eo qd est fm aliud. vñ odiū dei iter alia pctā est grauius. ¶ Ad primum q; odm q; sic Grego. dic. 25. moral. Aliud est bona nō facere: aliud est bonoz odisse dātorē: sic aliud est ex pcpitāōe: aliud ex deliberatōe peccare. Ex quo dat itelligi q; odire deū oium bonoz datorē sit ex deliberatōe peccare: qd est pctm in spūm sanctū. vñ manifestū est q; odiū dei maxime est pctm in spūz sanctū fm q; pctm in spūm sanctū noiat aliq; gen^o spāle pcti. iō tñ nō pputat iter spēs pcti in spūm sanctū: qz gñaliter inuenit in oī spē pcti in spūz sanctū. ¶ Ad secundū odm: q; ipsa infidelitas nō hñe rōnem culpe: nisi inq; tū est voluntaria. et iō tanto est grauior q; to est magis voluntaria: q; aut sit voluntaria puenit ex hoc q; aliqs odio hñe veritatē q; pponit. vñ pz q; rō pcti in infidelitate sit ex odio dei: circa cuius veritatē est fides. et iō sic cā e; potior effectūta odiū dei est mai^o pctm q; infidelitas. ¶ Ad tertiu odm q; non gūz odit penas odit deū penaz actorē: nā multi odiunt penas q; tñ eas patiēter ferūt ex reuerētia diuine iustitie. vñ Aug. dic. io. Sef. q; mala penalia ds tolerare iubet non amari: s; prumpe in odiū dei puniētis. hoc e; habere odio ipam dei iustitiā qd est grauius pctm. vñ Greg. dic. 25. moral. Sic nōnūq; graui^o est pctm diligere q; ppetrare: ita nequius est odisse iustitiā q; nō fecisse.

Ad tertium sic pceditur. Videt q; nō oē odiū pximi sit peccatū. Nullus. n. pctm inuenit in pceptis vel cōsilijs legis diuine: fm illud puer. s. Iusti sūt oēs fmones mei: nō est in eis prauū qd nec puer sum: s; Luc. i. 4. dñ. Si qs venit ad me et nō odit pñz et matrem nō pōt ee me^o discipulus. q; nō oē odiū pximi e; peccatum. ¶ S. Nihil pōt ee pctm fm q; deum imitamur: sed imitādo deum quosdā odio hñemus. dñ. n. Ro. p. Detractores deo odibiles. q; possum^o aliquos odio hñe absq; pctō. ¶ S. Nihil nāliuz est pctm: qz peccatū est recessus ab eo quod est fm nām: vt Damas. dic in. z. li. Sed naturale est vnicuiq; rei q; odiat illud qd est sibi dñius et q; nitatur ad eius corruptionē. ergo videt non esse peccatū q; aliquis habeat odio inimicum suum. ¶ Sed contra est quod dicitur. i. Joan. z. Qui odit fratrem suū in tenebris est: sed tenebre spirituales sunt pctā. q; odiū pximi non pōt esse

sine peccato. ¶ Rñ. dñm qđ odiuz amori opponit: vt supra dictū est. vnde tñ h3 odiū de rōne mali qđtuz amor h3 de rōne boni. amor aut̄ debet̄ p̄mo fm id qđ a deo h3. i. s3 nām r̄ gñaz. nō aut̄ debet̄ ei amor fm id qđ h3 a seipō r̄ via bolo. s. fm peccatū r̄ iustitie defectū. r̄ ideo l3 habere odio in fratre peccatū: r̄ oē illud qđ p̄tinet ad defectū diuine iustitie s3 ipam nām r̄ gñam fr̄is non pōt aliqđ h̄re odio sine peccō. hoc aut̄ ipm qđ in fratre odiū culpā r̄ defectū boni: p̄tinet ad fr̄is amorē. eiusdē. n. rōnis ē qđ velim⁹ bonū alicuius: r̄ qđ odiū malū ipsius. vnde simplr accipiēdo odiū fr̄is semp ē cū peccō. ¶ Ad p̄mum ḡ dñm: qđ parētēs qđtuz ad nām r̄ affinitatē q̄ nobis coniungunt sunt a nobis s3 p̄ceptū dei honorandi: vt p3 Exo. 20. Odiēdi aut̄ sunt qđtuz ad hoc qđ ipedimētū p̄stant nobis accedendi ad p̄fectionē diuine iustitie. ¶ Ad 2° dñm: qđ de^o in detractorib⁹ odio h3 culpā non nām: r̄ sic sine culpa possumus odio detractores h̄re. ¶ Ad 3° dñm: qđ hoies fm bona q̄ habēt a deo nō sunt nobis d̄ry. vnde qđtuz ad hoc sunt amādī. d̄riant̄ aut̄ tem nobis fm qđ nos inimicitias exerceant: qđ ad eorum culpā p̄tinet: r̄ qđtuz ad hoc sunt odio habendi. hoc enim in eis debemus h̄re odio qđ nobis sunt inimici.

Ad quartum sic p̄cedit. Videtur qđ odiuz p̄xi mi sit grauissimū peccatū eoz que in proximum committuntur. Dicitur enī 3. i. Joan. 3. Ois qui odit fratrem suum homicida est. sed homicidium est grauissimū peccatū inter ea que committuntur in proximum. ergo r̄ odiū. ¶ P̄. Pessimū opponitur optimo: sed optimū eorum que proximo exhibemus est amor: omnia enim alia ad dilectionem referuntur. ergo r̄ pessimū est odiū. ¶ Sed contra. Malum dicitur qđ nocet s3 Aug. in enchiridion: sed plus aliquis nocet proximo per alia peccata q̄ per odiū: puta per furtuz r̄ homicidium r̄ adulterium. ergo odiū non est grauissimū peccatū. ¶ P̄. Chry. exponēs illud Math. Qui soluit vnū de mandatis istis minimis: dicit Mandata Moyse: nō occides: non adulterabis: in remuneratione modica sunt: in peccato autem magna. mandata autem christi. i. non irascaris: non concupisces: in remuneratione magna sunt: in peccato autem minima. odiū autem p̄tinet ad interiorē motū: sicut r̄ ira r̄ concupiscentia. ergo odiū proximi est minus peccatū q̄ homicidium. ¶ Rñ. dicens: qđ peccatū quod committitur in proximo h3 rōnes mali ex duobus. Vno qđem modo ex deordinatione ei⁹ qui peccat. Alio mō ex nocumēto qđ inferi ei⁹ que peccat. P̄mo ḡ mō odiū est maius peccatū q̄ exteriores act⁹ q̄ sunt in proximo: vñmētū. q. s. p̄odiū deordinat̄ voluntas hois q̄ est potissimū in hoie: r̄ ex qua est radix peccati: vñ ē si exteriores actus iordinati eēt absq; inordinatōe voluntatis nō eēt peccatū: puta cū aliqđ ignorat̄ vel zelo iustitie hoicem occidit. r̄ si qđ culpe est in exteriorib⁹ peccatis que d̄ proximum cōmittunt totum est ex interiori odio: s3 quātum ad nocumētum qđ proximo inferi peiora sunt exteriora peccatā q̄ iteri⁹ odiuz. Et p̄ hoc p3 r̄isio ad obiecta.

Ad quintum sic p̄cedit. Videt̄ qđ odiū sit viciū capitale. odiū. n. directē opponit̄ charitati: s3 charitas est p̄ncipalissima vtutū r̄ m̄ aliaz. ergo odiū est maximū viciū capitale r̄ p̄ncipium oīum alioz. ¶ P̄. Peccata oriunt̄ in nobis fm inclinatio nē passionū: fm illud ad Ro. 7. Passiones peccatūz operant̄ in mēbris n̄ris vt fructificaret̄ morti: s3 in passionib⁹ aie ex amore r̄ odio vident̄ oēs alie seq: vt ex supra dictis p3: ergo odiū d3 poni iter vicia capitalia. ¶ P̄. Viciuz est malū morale. sed odiū p̄ncipalius respicit malum q̄ alia passio. ergo vt qđ odiū d3 poni viciū capitale. ¶ Sed ē est qđ Hreg. 31. moral. nō enumerat̄ odiū inter septē vicia capitalia. ¶ Rñ. dñm qđ sic supra dēi est: viciū capitale

est ex quo vt frequētius alia vicia oriunt̄: viciū aut̄ ē nām hois inq̄tū est aīal rōnale: in his aut̄ q̄ nām sunt paulatim id qđ est nature corūp̄t. vñ op3 qđ p̄mo recedatur ab eo quod est minus secundū naturam: r̄ vltimo ab eo quod est maxime scđm naturam: qđ id qđ est p̄mū in cōstructiōe est vltimū in resoluōe. id aut̄ qđ est maxime r̄ p̄ nāle homini: est qđ diligat bonū: r̄ p̄cipue bonum diuinū r̄ bonū p̄xi mi. r̄ iō odiū qđ dilectiōi huic opponit̄ nō est p̄mū in dilectiōe vtutis q̄ sit p̄ vicia: s3 vltimū. r̄ iō odiū nō est viciū capitale. ¶ Ad p̄mum ḡ dñm qđ sic d̄ in. 7. p̄by. vtus vnūscuiusq; rei p̄sistit in hoc qđ sit bñ disposita fm suā nām. r̄ iō in vtutibus o3 eē p̄mū r̄ p̄ncipale qđ est p̄mū r̄ p̄ncipale in ordine nāli. r̄ p̄pter hoc charitas ponit̄ p̄ncipalissima vtutū. r̄ eadē rōne odiū nō pōt esse p̄mū in vicijs: vt dictū est. ¶ Ad 2° dñm qđ odiū mali qđ d̄riat̄ nāli bono est p̄mū iter passiones aie: sic r̄ amor nālis boni: s3 odiū boni cōnālis nō pōt eē p̄mū: s3 h3 rōnem vltimū: qđ tale odiū attestat̄ correctiōi nāe iā facte sicut r̄ amor extranei boni. ¶ Ad tertium dñm qđ duplex ē malum: qđdam vt qđ. s. repugnat̄ nāli bono. r̄ h̄mōi mali odiū pōt h̄re rōnem positatis inter passiones: est aut̄ aliud malum nō verum: sed apparens qđ. s. est verum bonum r̄ cōnaturale: sed estimat̄ vt maluz p̄pter corruptiōnem nāe: r̄ h̄mōi mali odiū o3 qđ sit in vltimo. hoc aut̄ odiū est viciū: nō autem p̄mū.

Ad sextum sic p̄cedit. Videt̄ qđ odiū nō oriatur ex inuidia. Inuidia. n. est tristitia qđ d3 de alienis bonis. odiū aut̄ nō oriatur ex tristitia: s3 pot̄ eē ueruo. tristamur. n. de p̄ntia maloz q̄ odimus. ḡ odiū nō oriatur ex inuidia. ¶ P̄. Odiū dilectiōi opponit̄: s3 dilectio proximi refert̄ ad dilectionē dei: vt supra habitū est. ḡ r̄ odiū proximi refert̄ ad odiū dei: s3 odiū dei nō catur ex inuidia. n. inuidemur his q̄ maxie a nobis distāt: s3 his q̄ p̄ping vident̄: vt p3 p̄ p̄m in. 2. r̄ b̄torice. ḡ odiū nō catur ex inuidia. ¶ P̄. Vni⁹ effect⁹ vna est cā: s3 odiū catur ex ira. d̄i. n. Aug. in regula qđ ira crescit in odiū: nō ḡ causa tur odiū ex inuidia. ¶ S3 ē est qđ Hreg. d̄i. 31. moral. qđ de inuidia oriatur odiū. ¶ Rñ. dñm qđ sic dēi est: odiū proximi est vltimū in p̄gressu peccati: eo qđ opponit̄ dilectioni qua nāliter proximus diligit: qđ aut̄ aliqđ recedat ab eo qđ est naturale cōtingit̄ ex hoc qđ intendit vitare aliqđ qđ est nāliter fugiēdum: nāliter aut̄ omne aīal fugit tristitiā sic r̄ appetit̄ delectationem: sic p3 p̄ p̄m in. 7. r̄ io. ethi. Et iō sicut ex delectatiōe catur amor: ita ex tristitia catur odiū: sicut ḡ mouemur ad diligēdum ea q̄ nos delectāt: inq̄tuz ex hoc ipso accipim⁹ sub rōne boni: ita mouemur ad odiēdum ea q̄ nos cōtristāt: inq̄tū ex hoc ipso accipim⁹ sub rōne mali: vñ cum inuidia sit tristitia de bono proximi: sequitur qđ bonum proximi reddat̄ nobis odiosum. r̄ inde est: qđ ex inuidia oriatur odiū. ¶ Ad p̄mū ergo d3 qđ qđ vis appetitiua sicut r̄ app̄hēsiua reflectit̄ sup suos actus: sequit̄ qđ in motib⁹ appetitiue virtutis sit qđdam circulatio. scđz ergo p̄mū p̄cessum appetitiui motus ex amore cōsequit̄ desiderium: ex quo cōsequit̄ delectatiō cū quis cōsecutus fuerit qđ desi derabat. r̄ qđ hoc ipsuz qđ delectari in bono amato h3 quandam rōnem boni sequit̄ qđ delectatiō catur set amore. r̄ fm eadē rōne sequit̄ qđ tristitia causat̄ odiū. ¶ Ad scđm dñm qđ alia rō est de dilectione r̄ odio: nā dilectionis ob3 est bonū qđ a deo in creaturas derivat̄. r̄ iō dilectio p̄ p̄m est dei: r̄ per posterius est proximi: s3 odiū est mali: qđ nō hab3 locum in ipso deo: s3 in eius effectib⁹. vñ etiā supra dēi est qđ de^o nō habet̄ odio nisi inq̄tūm app̄henditur fm suos effectus. r̄ iō per p̄m est odiū proximi qđ odiū dei: vnde cum inuidia ad proximum sit cā ody qđ est ad proximum: sit per d̄is causa ody qđ est in deū. ¶ Ad tertium dñm qđ nihil p̄hibet fm diuersas rōnes aliqđ

oziri ex diuersis causis. et fm hoc odium potest oziri et ex ira et ex inuidia: directius tamen ozitur ex inuidia p qua ipm bonu pximi redditur contristabile: et per nis odibile: sed ex ira ozitur odium fm quoddam augmentum. na p iraz appetimus malum pximi fm qdam mensuraz: pur. s. hz rōnem vindicte. postea autē p continuitatem ire puenit ad hoc q homo malum pximi absolute desideret: qd per tiner ad rationez od y. vnde patet q odium ex inuidia causatur formaliter fm ratione obiecti: ex ira autem dispositiue.

De accidia. No. XXXV.

Deinde considerandus est de vitis oppositis gaudio charitatis: quod qdēz est de bono diuino: cui gaudio opponit accidia: et de bono proximi: cui gaudio opponit inuidia. vnde primo considerādū est de accidia. 2° de inuidia. C. Circa p^o q^o runtur q^o tuoz. p

vtrū accidia sit pctm. 2° vtrū sit spāle vitiū. 3° vtrū sit mortale pctm. 4° vtrū sit vitium capitale.

Ad primum sic pcedit. Videl q accidia nō sit pctm. Passionibus enī nō laudamur neq vitupamur: icōz p^o in. z. et hī. s. accidia est qdam passio. est enī spēs tristitie: vt Damas. dicit: et supra habitus ē. g. accidia nō ē pctm. C. S. Nullus defectus corporalis q statutis horis accidit hz rōnez pcti: s. accidia ē huiusmodi: dicit. n. Cassian^o in. io. lib. de institutis monasteriorū. Maxie accidia circa horā sextā monachuz ingetat vt qdaz febris ingruens tpe pstituto ardentissimos estus accensionū suaz solitis ac statutis horis aie iferēs egrorātī. g. accidia nō est pctm. C. S. Illud quod ex radice bona pcedit non videt ee pctm. s. accidia ex bona radice pcedit dicit enim Cassianus in eodē lib. q accidia puenit ex hoc q aliq igemiscit se fructū spūale non hre et absentia longēz posita magnificat monasteria: qd videt ad humilitatem p^otinere. g. accidia non ē pctm. C. S. Omne pctm ē fugiēdum: fm illud Ecclē. zi. Quasi a facie colubri fuge peccatū. sed Cassianus dicit in eod. lib. Exprimēto pbatum est accidie impugnationē non declinando fugiēdā: s. resistēdo superandā. g. accidia non est pctm. C. S. Contra est illud qd iter dicitur i sacra scriptura pctm ē: s. accidia ē huiusmodi. dicitur enim Ecclē. 6. Subyee humez tuuz et portā illam. s. spūalem sapiam. et nō accidies in vinculis eius. ergo accidia est pctm. C. R. n. dicendū: q accidia s. Damas. est quedaz tristitia aggrauans que scilicet ita depmit animum hominis vt nihil ei agere libeat: sicut ea q sunt acida infrigidata sunt: et iō accidia importat qdā te dium opandē: vt p3 per hoc qd dī in glo. sup illud ps. Qēz escam abominata est aīa eoz. Et a quibusdam dī q accidia est torpor mentis bona negligētis in choare: hmoi aut tristitia scmp est mala: qnqz qdem ē fm seipam: qnqz vō f3 effectū: tristitia. n. fm se mala est q ē de eo qd ē appens malū et vō bonū: sicut ecōtrario delectatio mala est q ē de eo qd est apparēs bonū et vō malū: cū ergo spūale bonū sit vō bonū: tristitia q est de spūali bono est fm se mala: et etiā tristitia q est de vō malo: mala est fm effectum si sic aggrauet hoīem vt euz totalr a bono ope retrabat. vñ et apls. z. ad Lor. z. Nō vult vt penitens maiorī tristitia de pctō abforbeat: qz ergo accidia f3 q hic sumit noīat tristitiā spiritalis boni est duplr mala et fm se et f3 effectū: et iō accidia est pctm: malū. n. in motib^o appetitiuis dicimus ee pctm: vt ex supra dicit p3. C. Ad primum g. dōm q passioes fm se nō sunt pctā: s. fm q applicant ad aliq maluz vituperant: sicut et laudant ex hoc q applicant ad aliq bonuz. vñ tristitia fm se nō noīat nec aliq laudabile nec vituperabile: s. tristitia de malo moderata noīat aliq laudabile. tristitia aut de bono et itez tristitia imoderata noīat ali

quid vituperabile: et fm hoc tristitia ponitur pctm. C. Ad s. dōm q passiones appetitus sensitui et in se pnt esse pctā venialia: et inclinant aīam ad pctm mortale. et qz appetitus sensituius hz organū corporale sequi: et qz aliqua corporale transmutationē hō fit habilior ad aliq pctm. et iō pōt cōtingere q fm aliquas transmutationes corporales certis tēporib^o pueniētes aliqua pctā nos magis ipugnet. oīs aut corporalis defectus de se ad tristitiaz disponit. et iō ieiunātes circa meridiē qn iam incipiūt sentire defectum cibi et vrgeri ab estib^o solis: magis ab accidia impugnant. C. Ad tertiu dōm q ad humilitatē p^otinere: vt hō defect^o p^orios cōsiderās seipm nō extollat: s. hoc nō pertinet ad humilitatē: sed pot^o ad ingratitudinē q bona q quis a dō possidet p^otenat: et ex tali p^otemptu sequitur accidia: de his. n. tristitiam q quasi mala vel vitia reputam^o. sic g. necesse est vt aliqz alioz bona extollat: q tū bona sibi diuinitus pui sa nō cōtēnat: qz sic ei tristitia redderent. C. Ad qrtū dōz q pctm semp est fugiēdū: s. ipugnatio pcti qnqz est vincēda fugiēdo: qnqz resistēdo. fugiēdo qdē qn p^otinua cogitatio auget pcti icētū: sic ē luxuria: vñ dī. i. ad Lorim. 6. Sū gite fornicationē. resistēdo aut quādo cogitatio p^oseuerās tollit incentiuuz pcti qd p^ouenit ex aliqua leni apprehensione. et hoc contingit in accidia: qz quā to magis cogitam^o de bonis spiritualibus tāto magis nobis placencia reddūtur ex quo cessat accidia.

Ad secundum sic pcedit. Videl q accidia nō sit spāle vitiū. Illud. n. qd cōuenit oī vicio nō cōstituit spālis viciū rōnē: s. qdlibz viciū ficit hoīez tristari de bono spūali opposito: na luxuriosus tristat de bono cōtinētie: et gulosus de bono abstinentie: cū ergo accidia sit tristitia de bono spūali: sic dicit: vñ q accidia nō sit spāle pctm. C. S. Accidia cū sit tristitia qdā gaudio opponit: s. gaudiū nō ponit vna spālis virt^o. ergo neq accidia d3 ponit spāle viciū. C. S. Spūale bonū cū sit qdādam cōcōm qd v^otu appetit et viciū refugit: non pstituit spāle rōnem v^otutis aut viciū: nisi per aliq additū p^ohatur: s. nihil v^o q d^obat ipz ad accidiā si sit viciū spāle. nisi labor: ex hoc. n. aliq refugit spūalia bona: qz sūt laboriosa. vñ et accidia tediū qdā est: refugere aut labores et q^ore q^ore corporale ad idēz p^otinere videt. s. ad pigritiā. g. accidia nihil aliud est q pigritia: qd videt ee falsum: na pigritia sollicitudini opponit: accidie at gaudiū: nō ergo accidia ē spāle viciū. C. S. 3° est q hre. zi. moral. distinguit accidiam ab alijs vicijs. ergo est spāle viciū. C. R. n. dōm q cū accidia sit tristitia de spūali bono: si accipiat spūale bonū cōter nō habebit accidia rōnē spālis viciū: qz sic dicit: eōē viciū refugit spūale bonū v^otutis opposite. s. l^o et nō p^o dicit q sit spāle viciū accidia iōtū refugit spūale bonū put ē laboriosuz vel molestū corpori aut dlectatōis ei^o ipedimētuz: qz hoc ē nō separaret accidiā a vicijs carnalib^o qbus aliqz q^ore et delectationē corporis qrit. C. Et iō dōm q in spūalib^o bonis est qdā ordo. na oīa spūalia bona q sūt i actib^o singularū v^otutū ordinant ad vñū spūale bonū qd ē bonum diuinū: circa quod est spālis virtus q est charitas. vñ ad qlibet v^otutē p^otinere gaudere de p^oprio spūali bono qd cōsistit in p^oprio actu: s. ad charitatez p^otinere spāliter illud gaudiū spūale quo qs gaudet de bono diuino. et s. l^o illa tristitia q qs tristat de bono spirituali: quod est in actibus singularum virtutū nō p^otinere ad aliq viciū spāle: sed ad oīa vicia: s. tristari de bono diuino de quo charitas gaudet pertinet ad speciale viciū qd accidia vocatur. Et per hoc p3 respōsio ad obiecta.

Ad tertium sic pcedit. Videl q accidia nō sit pctm mortale. Omne. n. pctm mortale d^oriat pcepto legis dei: s. accidia nulli pcepto videtur d^oriari: vt p3 discurreti per singula pcepta decalogi. ergo

accidia non est peccatū mortale. ¶ Peccatum opis in eodē genere nō est minus q̄ pctm̄ cordis, s; recedere ope ab aliquo spūali bono in deū ducēte nō est pctm̄ mortale: alioquin mortālī peccaret q̄cunq; consilia nō obseruaret. q̄ recedere corde per tristitiā ab huiusmodi spiritualibus opibus non est pctm̄ mortale. non q̄ accidia est pctm̄ mortale. ¶ Nullū pctm̄ mortale in uiris pfectis iuenit. s; accidia iuenitur in uiris pfectis. Dicit enim Cassianus in lib. 9. de institutis cenobioꝝ: q̄ accidia ē solitarijs magis expta: et in eremo p̄morantibus ifestior hostis ac frequēs. q̄ accidia nō ē pctm̄ mortale. ¶ S; q̄ d̄. z. ad Cor. 7. Tristitia seculi mortē opatur: sed huiusmodi ē accidia. nō enī est tristitia fm̄ deū que ē tristitia seculi diuitur et mortē opatur. q̄ est pctm̄ mortale. ¶ Rñ. dōm: q̄ sicut dictū est: pctm̄ mortale d̄ q̄ spūalē vitam tollit que est p̄ charitatem fm̄ quā deus nos inhabitat. vnde illud pctm̄ ex suo genere est pctm̄ mortale: q̄ de se fm̄ ppriam rōnem d̄riatur charitati. h̄mōi autē est accidia. nam pprius effect⁹ charitatis est gaudiū de deo: vt supra dictus est: accidia autē ē tristitia de bono spūali inq̄tum est bonū diuinum. vnde fm̄ suū genus accidia est pctm̄ mortale. ¶ S; cōsiderandum est in omnibus peccatis que sunt fm̄ suū genus mortalia: q̄ non sunt mortalia nisi quando suū perfectiōnem consequuntur. est enim consumatio peccati in cōsensu rationis. loquimur enim nūc de peccato humano quod in actu humano consistit: cuius p̄ncipium est ratio. vnde si sit inchoatio peccati in sola sensualitate et non pertingat vsq; ad p̄sensuū rationis: p̄pter imperfectionē actus: est peccatum veniale: sicut in genere adulterij cōcupiscentia que consistit in sola sensualitate est peccatum veniale. si t̄n̄ peruenitur vsq; ad consensum rationis est peccatum mortale: ita etiam et motus accidie in sola sensualitate quandoq; est p̄pter repugnantiam carnis ad spiritum: et tunc est peccatum veniale. quandoq; vero pertingit vsq; ad rationem que consentit in fugā et horrorem et detestationē boni diuini carne contra spiritum omnino p̄ualete. et tunc manifestum est q̄ accidia est peccatum mortale.

¶ Ad p̄imum ergo dicēdum: q̄ accidia contrariatur p̄cepto de sanctificatione sabbati in quo secundū q̄ est p̄ceptum mortale precipitur quies mentis in deo: cui etiam contrariatur tristitia mentis de bono diuino. ¶ Ad scōm dōm: q̄ accidia non est recessus mentalis a quocūq; spūali bono: sed a bono diuino cui oꝝ mentē inherere ex necessitate: vñ si quis contristet de hoc q̄ aliquis cogit eum implere opera virtutis q̄ facere nō tenetur nō est pctm̄ accidie: sed quādo cōtristatur in his que ei iminēt faciēda p̄pter deum. ¶ Ad tertium dōm q̄ in uiris sanctis iueniuntur aliqui imperfecti motus accidie: q̄ tamen nō pertingunt vsq; ad consensum rationis.

Ad quartum sic p̄cedit. Videt q̄ accidia non d̄z poni viciū capitale. Viciū .n. capitale d̄ q̄ mouet ad actus pctōꝝ: vt supra habitū est: s; accidia nō mouet ad agendū: sed magis retrahit ab agendo. ergo nō d̄z poni viciū capitale. ¶ Viciū capitale h̄z filias sibi deputatas. assignat autē Grego. 31. moral. sex filias accidie q̄ sunt: malitia: rācor: pusillanimitas: desperatio: torpor: circa p̄cepta: euagatio mētis circa illicita: q̄ non vident cōuenienter oziri ex accidia: nā rācor idē esse vt q̄ odium q̄ ozit ex inuidia: vt supra d̄m ē malitia autē est genus ad oia vicia. et sicut euagatio mētis circa illicita et in omnibus vicijs iueniunt. torpor autē circa p̄cepta idem videt eē q̄ accidia: pusillanimitas autē et desperatio ex q̄buscūq; pctis oziri possunt: nō ergo cōueniēter ponitur accidia eē viciū capitale. ¶ S; Isidorus in li. de sūmo bono distinguit viciū accidie a vicio tristitie: dicens tristitiā esse inq̄tū recedit a grauiori et laborioso ad q̄ te-

net: accidia autē inq̄tū se cōuertit ad getē indebitā: et dicit de tristitia oziri rācorē: pusillanimitatē: amaritudinē: desperationē: de accidia vō dicit oziri septē q̄ sunt: ociositas: solentia: ipozunitas mentis: ingetudo corporis: instabilitas: vobitas: curiositas. ergo videt vel q̄ a Grego. vel ab Isidoro male assignet accidia viciū capitale cū suis filiabus. ¶ S; q̄ d̄ q̄ idē Greg. dicit. 31. moral. accidia eē viciū capitale et h̄re p̄dictas filias. ¶ Rñ. dōm q̄ sic supra dictum est: viciū capitale d̄ ex quo p̄mptū est vt alia vicia oziant fm̄ rōnē cause finalis: sicut autē homines multa operant p̄pter delectationē: tū vt ipam p̄sequant. tum et ex eius ipctu ad aliquid agēdum p̄moti: ita et p̄pter tristitiam multa operant vel vt ipam euitent: vel et p̄ondere in aliqua agēda p̄mptēs. vñ cum accidia sit tristitia q̄dam: vt supra d̄m est: cōueniēter ponit viciū capitale. ¶ Ad p̄imum ergo dicēdum q̄ accidia aggrauando aīz hoīem impedit ab illis operib; q̄ tristitiam causant: sed nō inducit aīz ad aliqua agenda vel q̄ sunt tristitie cōsona: sicut ad plorandum: vel et ad aliqua per q̄ tristitia euitāt. ¶ Ad 2^m dicēdū q̄ Greg. cōueniēter assignat filias accidie: q̄. n. vt p̄bs dicit in. 8. ethicoꝝ nullus diu abseq; delectatione pōt manere cū tristitia: necesse ē q̄ ex tristitia aliqd dupl̄ oziat. Uno mō vt hō recedat a cōtristatib;. Alio modo vt ad alia transeat in q̄b; delectat: sic illi q̄ non pōt gaudere spūalibus delectationib; trāserunt se ad corporales fm̄ p̄bz in. 8. ethi. In fuga autē tristitie talis p̄cessus attendit: q̄ p̄mo hō fugit cōtristatā. 2° et ipugnat ea q̄ tristitiā ingerūt: spūalia autē bona de q̄b; tristat accidia sit et finis et id q̄ est ad finē. fuga autē finis sit p̄ desperationē. fuga autē bonoꝝ q̄ sunt ad finē q̄tū ad ardua q̄ subiunt cōsilys sit p̄ pusillanimitatē: q̄tū autē ad ea q̄ p̄tinēt ad cōcōiustitiā sit p̄ torporē circa p̄cepta. ipugnatō autē cōtristatium bonoꝝ spūaliū q̄nq; qdē est circa homines q̄ ad bona spūalia inducunt: et hoc est rācor: q̄nq; vō se extēdit ad ipa spūalia bona in quoz detestationē aliq; adducit: et hoc p̄ p̄ue est malitia: inq̄tū autē p̄pter tristitiā a spūalib; alijs transfert se ad delectabilia exteriora: ponitur filia accidie euagatio circa illicita: p̄ q̄d p̄z rācor ad ea q̄ circa singulas filias obyciebant: nā malitia nō accipitur hic fm̄ q̄ est genus vicioꝝ: s; sicut d̄m est: rācor et nō accipit. hic cōiter pro odio: s; pro q̄dam indignatōe: sic d̄m est: et idē d̄z est de alijs. ¶ Ad tertium dōm q̄ ē Cassianus in lib. de institutis cenobioꝝ distinguit tristitiam ab accidia: sed p̄uenientius Greg. accidiā tristitiam noīat: q̄ sicut supra d̄m est: tristitia non est viciū ab alijs distinctum scōm q̄ aliquis recedit a graui et laborioso opere: vel scōm quasūq; alias causas aliquis tristetur: sed solum scōm q̄ contristatur de bono diuino: q̄d pertinet ad rationem inuidie: que in tantum cōuertit ad quietem indebitam in quātum aspernatur bonum diuinum: illa autē que Isidorus ponit oziri ex accidia et tristitia reducunt ad ea que Grego. ponit. nam amaritudo quā Isidorus ponit oziri ex tristitia est q̄dam effectus rācoris. ociositas autē et somnolentia reducunt ad torporē circa p̄cepta circa que est aliq; ociosus omnia ea p̄termittens: et somnolentus ea negligenter implens. omnia autem alia quinq; que ponit ex accidia oziri pertinent ad euagationem mentis circa illicita: que quidem secundū q̄ in ipsa arce mentis residet volentis impoztune ad diuersa se diffundere: vocatur ipozunitas mentis: secundum autē q̄ pertinet ad cognitionem dicitur curiositas: quantum autem ad locutionem dicitur vobitas: quantum autem ad corpus in eodem loco nō manens dicit ingetudo corporis: quādo. s. aliquis per inordinatos motus mēbroꝝ vagitatem idicat mentis: q̄tū autē ad diuersa loca dicit instabilitas: vel pōt accipi instabilitas secundum mutabilitatem p̄positi.

De Inuidia.

Questio. XXXVI.

Linde considerandus est de inuidia. Et circa hoc queruntur quatuor. primum quod sit inuidia. 2. utrum sit peccatum. 3. utrum sit peccatum mortale. 4. utrum sit vitium capitale: et de filiabus eius.

Ad primum sic procedit. Uidetur quod inuidia non sit tristitia. Obiicit enim tristitia est malum. sed obiectum inuidie est bonum: dicit enim 3. Bre. in 5. moral. de inuidio loquens. Tabe scentes meret sua pena faciet quam felicitas torquet aliena. Inuidia non est tristitia. Similitudo non est causa tristitie: sed magis dilectionis. sed similitudo est causa inuidie. dicit enim phis in 2. rhetorice. Inuidebunt tales quibus sunt aliqui filii aut filii generis: aut secundum cognationem: aut secundum staturam: aut secundum habitum: aut secundum opinionem. Inuidia non est tristitia. Tristitia ex aliquo defectu causatur. unde illi qui sunt in magno defectu sunt ad tristitiam perueniunt: ut supra dicitur de passionibus ageretur: sed illi quibus modicum deficit et qui sunt amatores honoris: et qui reputantur sapientes: sunt inuidi: ut patet per philosophum in 2. rhetorice. Inuidia non est tristitia. Tristitia delectationi opponitur. oppositorum autem non est eadem causa. cum in memoria bonorum humanorum sit causa delectationis: ut supra dicitur: non erit causa tristitie. est autem causa inuidie. dicit enim phis in 2. rhetorice: quod his aliqui invident quibus habent aut possederunt que ipsis ueniebant: aut que ipsi quandoque possidebant. ergo inuidia non est tristitia. Sed contra est quod Damasc. in 2. libro ponit inuidiam speciem tristitie. et dicit quod inuidia est tristitia in alienis bonis. Rationem dicendum: quod obiectum tristitie est malum proprium. contingit autem id quod est alienum bonum apprehendi ut malum proprium: et sic hoc de bono alieno potest esse tristitia: sed hoc contingit dupliciter. Uno modo quando quis tristatur de bono alicuius in quantum imminet sibi ex hoc periculum alicuius nocimenti: sicut cum homo tristatur de exaltatione inimici sui timens ne eum ledat: et talis tristitia non est inuidia: sed magis timoris effectus: ut philosophus dicit in 2. rhetorice. Alio modo bonum alterius estimatur ut malum proprium in quantum est diminutum proprie glorie vel excellentie: et hoc modo de bono alterius tristatur inuidia. et ideo precipue de illis bonis homines invident in quibus est gloria: et in quibus homines amant honorari et in opinione esse: ut philosophus dicit in secundo rhetorice. Ad primum ergo dicendum: quod nihil prohibet id quod est bonum unum apprehendi ut malum alteri: et sic hoc tristitia aliqua potest esse de bono: ut dictum est. Ad secundum dicitur quod quod inuidia est de gloria alteri in quantum diminuit gloriam quam quis appetit: non est ut ad illos tamen inuidia beatur quibus homo uult se equare vel preferre in gloria. hoc autem non est respectu multorum a se distantium: nullus enim nisi insanus studet se equare vel preferre in gloria his qui sunt multo eo maiores: puta plebei homo regi: vel et rex plebeio quem multum excedit. et ideo his qui multum distant vel loco vel tempore vel statu: homo non inuidet: sed his qui sunt pariter quibus se nititur equare vel preferre: nam cum illi excedunt in gloria accidit hoc in quantum uoluntatem: et inde causa tristitie. similitudo autem delectatione causat in quantum concordat uoluntati. Ad tertium dicitur quod nullus conatur ad ea in quibus est multum deficiens. et ideo cum aliquis in hoc eum excedat non inuidet: sed si modicum deficiat ut quod ad hoc pringere possit: et sic ad hoc conatur: unde si frustraret eius conatus propter excessum glorie alterius tristatur. et inde est quod amatores honoris sunt magis inuidi. et sicut est pusillanimes sunt inuidi: quod omnia reputant magna: et quod boni alicui accidat reputant se in magno superatos esse: unde et Job. 5. dicit. Paruum occidit inuidia. et dicit Gregorius in 6. moral. Quod inuidere non possumus: nisi eis quos nobis in aliquo meliores putamus. Ad quartum

tum dicitur quod memoria preteritorum bonorum in quantum fuerunt habita delectatione causatur: sed in quantum sunt amissa causant tristitiam: et in quantum ab his bene cant inuidia: quod hoc maxime videtur de glorie proprie derogare. et ideo dicit philosophus in 2. rhetorice: quod senes inuident iunioribus: et illi qui multum expederunt ad aliquid consequendum inuidet his qui paruis expensis illud sunt consecuti: dolent enim de amissione suorum bonorum: et de hoc quod alii consecuti sunt bona.

Ad secundum sic procedit. Uidetur quod inuidia non sit peccatum. Dicit enim Hieronymus ad Al-letham de instructione filie. Dabeat socias cum quibus discat: qui bus inuideat: quorum laudibus mordeat: sed nullus est sollicitus ad peccandum. Inuidia non est peccatum. Inuidia est tristitia de alienis bonis: ut Damasc. dicit. sed hoc quod laudabiliter fit: dicitur enim. puer. 29. Cum impij sumperint principatum gemet populus. Inuidia non est semper peccatum. Inuidia zelum quendam notat: sed zelus quidam est bonus secundum illud psalmus. Zelus domus tue comedit me. Inuidia non semper est peccatum. Pena diuidit culpam: sed inuidia est quidam pena. dicit enim Gregorius in 5. moral. Cum deuictum cor liuoris putredo corruperit ipsa quoque exteriora indicant quod grauiter aius uesania instigat: color prope pallore afficit: oculi deprimunt: mens accedit: membra frigescent: fit in cogitatione scabies: in dentibus stridor: ergo inuidia non est peccatum. Sed est quod dicitur ad Gal. 6. Non efficiamur inanis glorie cupidi: inuicem prouocantes: et inuicem inuidetes. Rationem dicitur quod sicut dicitur inuidia est tristitia quodam de alienis bonis. Sed hec tristitia potest contingere quatuor modis. Uno quidem modo cum aliquis dolet de bono alii cuius in quantum ex eo timeat nocumetum vel sibi ipsi vel et alijs bonis. et talis tristitia non est inuidia: ut dicitur et potest esse sine peccato. unde Gregorius in 22. mora. ait. Euenire plerumque solet ut non amissa charitate et inimici nos ruina letificet et rursum eius gloria sine inuidie culpa contristet: cum et ruente eo quosdam bene erigi credimus et proficiente illo plerumque iniuste opprimi formidamus. Alio potest aliquis tristari de bono alteri: non ex eo quod habet ipse bonum: sed ex eo quod nobis deest bonum illud quod ipse habet. et hoc proprie est zelus: ut philosophus dicit in 2. rhetorice. et si iste zelus sit circa bona honesta laudabilis est et illud. id est ad 2. cor. 14. Emulamini spiritualia. si autem sit de bonis temporalibus potest esse cum peccato et sine peccato. Tertio aliquis tristatur de bono alteri in quantum ille cui accidit bonum est eo indignus: quod quidem tristitia non potest oriri ex bonis honestis ex quibus aliquis iustus efficiat: sed sic philosophus dicit in 2. rhetorice. est de diuicijs et talibus que potest peruenire dignis et indignis: et hec tristitia secundum ipsum vocatur nemesis: et pertinet ad bonos mores: sed hoc ideo dicitur: quod considerabat ipsa bona temporalia secundum se putant magna videri non respiciunt ad eterna: sed secundum doctrinam fidei temporalia bona que indignis perueniunt ex iusta dei ordinatione disponunt vel ad eorum correctiones vel ad eorum damnationem: et homini bona quasi nihil sunt in comparatione ad bona futura que seruantur bonis. et ideo homini tristitia prohibetur in scriptura sacra: secundum illud psalmus. Noli emulari in malignatibus: neque zelaueris facientes iniquitatem: et alibi. Pene effusi sunt gressus mei: quod zelauit super iniquos pacem peccatorum videt. Quarto aliquis tristatur de bonis alicui in quantum alter excedit ipsum in bonis. et hoc proprie est inuidia. et istud semper est prauum: ut philosophus dicit in 2. rhetorice: quod dolet de eo de quo est gaudendum. id est de bono proximi. Ad primum dicitur quod ibi sumitur inuidia pro zelo quo quis dicitur citari ad proficiendum cum melioribus. Ad 2. dicitur quod ratio illa procedit de tristitia alienorum bonorum sed primo modum. Ad 3. dicitur quod inuidia differt a zelo: sic dicitur est. unde zelus aliquis potest esse bonus: sed inuidia semper est mala. Ad 4. dicitur quod nihil prohibet aliquod peccatum ratione alicuius adiuncti penale esse: ut supra dicitur est cum de peccatis ageretur.

Ad tertium sic procedit. Uidetur quod inuidia non sit peccatum mortale. Inuidia enim cum sit tri-

nitia est passio appetit^o sensitivi: s; in sensualitate nō ē peccatū mortale s; solū in rōne: vt p; Aug. 12. de tri. g. inuidia nō ē peccatū mortale. ¶ In infantib^o nō pōt eē peccatū mortale: s; in eis pōt eē inuidia. dicit. n. Aug. in p. p. scilicet. Uidi ego et exptus sum zelantē puerū nōdū loq̄batur et ituebat palidus amaro aspectu collactaneū suū. g. inuidia nō est peccatū mortale. ¶ De peccatū mortale alicui virtuti dicitur: s; inuidia nō dicitur alicui virtuti: s; nemēsi q̄ ē q̄dā passio: vt p; p. phm in. z. rhetorice. g. inuidia nō est peccatū mortale. ¶ Sed dicitur quod dicit Job. 5. Paruulū occidit inuidia. nihil autē occidit spūaliter nisi peccatū mortale. g. inuidia est peccatū mortale. ¶ Rñ. dōm. q; inuidia ex genere suo est peccatū mortale. genus autē peccati ex obiecto cōsideratur. inuidia autē fm rationē sui obiecti dicitur charitati p; quā est vita anime spiritualis: fm illud. i. Joan. 3. Nos scimus qm̄ translati sumus de morte ad vitā: qm̄ diligimus fratres. vtriusq; aut obiectū et charitatis et inuidie est bonū p;rimi: s; fm dicitur motū. nā charitas gaudet de bono p;rimi: inuidia autē de eodem tristatur: vt ex supra dictis patet. vnde manifestū est q; inuidia ex suo genere est peccatū mortale. sed si cut supra dictum est: in quolibet genere peccati mortalis inueniunt aliqui imperfecti motus in sensualitate existētes q; sunt peccata venialia: s; in gñe adulterij p;mi^o mor^o cupiscētie. et in gñe homicidij p;mi^o mor^o ire: ita et in gñe inuidie inueniunt aliqui p;mi^o mor^o: qm̄q; etiā in viris pfectis: q; sunt peccata venialia. ¶ Ad p^o g. dōm. q; motus inuidie s; q; est passio sensualitatis est quoddā imperfectū in genere actiū humanorū: quoz pncipiū est rō. vnde talis inuidia non est peccatū mortale. et filis est rō de inuidia paruulorū in qbus non est vsus rōnis. vnde patet responsio ad 2°. ¶ Ad 3° dōm. q; inuidia fm phm in. z. rheto. opponit et nemēsi et mie: s; s; diuersa. nam mie opponitur directe s; dicitur pncipalis obiecti. inuidus enī tristat de bono p;rimi: misericors autē tristat de malo p;rimi: vñ inuidi non sunt misericordes si cut ibidē dicitur: nec eōuerso: ex pte vō ei^o de cui^o bono tristatur inuidus opponit inuidia nemēsi. nemēsi^o autē tristat de bono idigne agētū: s; illō ps. zelant sup iniquos pacē peccatorū vidēs. inuidus autē tristat de bono eoz q; sunt digni. vñ patet q; pma contrarietas est magis directa q; secūda. misericordia autem quedam virtus est et charitatis propus effectus. vñ inuidia misericordie opponit et charitati. ¶ **Ad quartum** sic pceditur. Videtur q; inuidia non sit vitium capitale. Vitia enī capitalia distinguuntur contra filias capitalium vitiorū. sed inuidia est filia inanis glorie. dicit. n. phs in. z. rhetorice: q; amatoris honoris et glorie magis inuident. g. inuidia nō est vitium capitale. ¶ Uicia capitalia videntur esse leuioza q; alia q; ex eis oriunt. dicit. n. Hrego. 31. moral. Prima vicia decepte mēti quasi sub qdā rōne se igerunt: sed q; sequunt dū mētē ad oēm insanā p;trahūt quasi bestiali clamore mētē cōfundūt: sed inuidia vñ eē grauissimū peccatū. dicit. n. Hrego. 5. moral. Quāuis per oēm viciū qd; p;petrat bu mano cordi antiq; hostis virus ifundit: in hac tñ negtia tota sua viscera serpens cōcutit et iprimēde malitie pestē vomit. g. inuidia nō est viciū capitale. ¶ Videt q; icōnē nienter ei^o filie assignent a Hrego. 31. moral. vbi dicit q; de inuidia oriū odium: susurratio: detractio: exultatio in aduersis p;rimi: et afflictio in p;peris: exultatio. n. in aduersis p;rimi: et afflictio in p;peris idē videt eē qd; inuidia: vt expe missis p; g. nō ista debet poni vt filie inuidie. ¶ Sed dicitur auctozitas Hrego. 31. moral. qui ponit inuidiā viciū capitale: et ei p;ditas filias assignat. ¶ Rñ. dōm. q; sic accidia ē tristitia de bono spūali diuino: ita inuidia est tristitia de bono p;rimi: dicitur autē supra accidia eē viciū capitale ea rōne: q; ex accidia bō ipellit ad aliqua faciēda: vel vt fiat tristitia: vel vt tristitia fatifficiat. vñ eadē rōne inui-

dia ponit viciū capitale. ¶ Ad p̄mū ergo dōz q; sic. Hrego. dicit in. 31. moral. Capitalia vicia tāta sibi dicitioe iungunt vt nō nisi vnū de altero pferat. Prima nāq; supbie soboles inanis est glia: q; dū oppressas mētē corrumpit mox inuidia gignit: q; dū vani nois potētia appetit negs hāc alius adipisci valeat tabescit: nō est g. rōne viciū capitale q; ipm̄ ex alio oriat: s; q; nō hēat aliquā pncipalē rōne pducendi ex se multa gñā peccatorū: forte tñ ppter hoc q; inuidia manifeste ex inani glia nascit nō ponit viciū capitale negs ab Hsidozo in lib. de sumo bono: negs a Cassiano in li. de vstitutis cenobioz. ¶ Ad 2° dōm q; ex verbis illis nō habet q; inuidia sit maximū peccatū: s; q; qñ diabolus inuidia suggerit: ad hoc hominē inducit qd; ipse pncipalē in corde h; q; sicut ibi iducit p̄ter: inuidia diaboli mors introiit in orbē terrarū: est tñ qdā inuidia que iter grauissima peccata cōputat. s. inuidia fraterne grē fm q; aliquis dolet de ipso augmento grē dei: nō solum de bono p;rimi: vñ ponit peccatū in spiritū sc̄tū: q; p hāc inuidiā bō quodammodo inuidet spiritū sc̄tū q; in suis operibus glorificat. ¶ Ad tertium dōm q; nūerus filiarū inuidie sic pōt sumi: q; in conatu inuidie est aliqd tanq; pncipiū: et aliqd tanq; mediū: et aliqd tanq; terminū: pncipiū qdem est vt aliquis diminuat gliam alteri: vel in occulto: et sic est susurratio: manifeste. et sic est detractio: mediū autē est q; aliq; itendens diminuere gliam alterius: aut pōt: et sic est exultatio in aduersis: aut nō pōt: et sic est afflictio in p;peris: terminū autē est in ipso odio: q; sicut bonum delectat et causat amorem: ita tristitia causat odiū: vt supra dicitur: afflictio autē in p;peris p;rimi vno modo est ipsa inuidia inq̄tū. s. aliq; tristat de p;peris alic^o fm q; hāt gliam qdā. Alio vō modo est filia inuidie fm q; p;pera p;rimi eueniūt: et conatū inuidie q; nitit impedire: exultatio autē in aduersis non est directe idē qd; inuidia: s; ex ea sequit. nam ex tristitia de bono p;rimi q; est inuidia sequit exultatio de malo eiusdē.

¶ De peccatis q; opponunt paci. Qd. XXXVII.

Deinde cōsiderandū est de peccatis q; opponunt paci. Et pmo de discordia que est in corde. Secūdo de p̄ntioe que est in ore. Tertio de his q; pertinent ad opus. s. de scismate rixa et bello. ¶ Circa p̄mū queruntur duo. primo vtrū discordia sit peccatū. Se-

cundo vtrū sit filia inanis glorie. ¶ **Ad primum** sic pcedit. Videt q; discordia nō sit peccatū. Discordare. n. ab aliquo ē recedere ab alterius volūtate: sed hoc nō vñ esse peccatū: q; volūtās p;rimi nō est regulā volūtatis nre: s; sola voluntas diuina. g. discordia nō est peccatū. ¶ Quicūq; iducit aliquem ad peccatū et ipse peccat: s; inducere iter aliquos discordiam nō videt eē peccatū. dicit. n. Act. 23. q; sciens Paulus q; vna pars esset saduceorum et altera phariseorum: ex clamauit in cōcilio. Viri fratres ego phariseus sum filius phariseorum: de spe et de resurrectione mortuorū ego iudicoz. et cū hoc dixisset: facta est dissensio inter phariseos et saduceos. ergo discordia nō est peccatum. ¶ Peccatum p̄cipue mortale in sanctis viris nō inuenit: sed in sanctis viris inuenit discordia. dicitur enim Act. 15. facta ē dissensio inter Paulum et Barnabam ita vt discederent ab inuicem. ergo discordia nō est peccatū et maxime mortale. ¶ Sed cōtra est q; ad Gal. 5. dissensio. i. discordie ponuntur inter opera carnis de quib^o subditur. Qui talia agunt regnum dei non consequentur: nihil autem excludit a regno dei nisi peccatum mortale. ergo discordia est peccatum mortale. ¶ Rñ. dicendum q; discordia concordie opponitur: concordia autem: vt supra dictum est: ex charitate causatur: inq̄tū. s. charitas multorū corda

edungit in aliquid vni qd est pncipalr qd bonu diuini
 secundario aut bonu pximi. discordia igitur eadez ratio-
 ne est peccatu: in qstuz hmoi cōcordie dicit: Sed sciēdū q
 hec cōcordia per discordiā tollit duplr. vno quidē mō per
 se. alio vero mō p accidēs. per se qd in humanis actibus
 et motib⁹ dicit esse id qd est fm intētiōe. vñ per se discor-
 dat aliquis a pximo qñ sciēter et ex intētiōe dissentit a bo-
 no diuino. et a pximi bono in quo d3 cōsentire: et hoc est pec-
 catū mortale ex suo genere ppter dicitatē ad charitatē: h3
 pximi motus huius discordie ppter impfectionē act⁹ sint
 peccata vncialia. per accidēs aut in humanis actibus cōsi-
 deratur ex hoc qd aliqd est pter intētiōe. vñ cū intētiō
 aliquoz sit ad aliquod bonuz qd p̄tinet ad honorē dei vel
 vtilitatē pximi: s3 vnus estimat hoc esse bonū: alius autez
 h3 dicit opinionē: discordiā tūc est per accidēs h3 bonuz
 diuini vel pximi. et talis discordiā non est pctm: nec repu-
 gnat charitati: nisi hmoi discordiā sit vlcū errore circa ea
 que sunt de necessitate salutis: vel p̄tinacia idebite abibe-
 atur. cū etiā supra dictū est qd cōcordiā q̄ est charitatis effe-
 ctus: est vniō voluntatū nō vniō opinionū. ex quo p3 qd di-
 scordiā qñq3 est ex peccato vnius tm̄: puta cū vn⁹ vult bo-
 nuz cui alius sciēter resistit. qñq3 autē est cū pctō vtriusq3
 puta cū vterq3 dissentit a bono alterius et vterq3 diligit bo-
 nuz pximi. ¶ Ad p^m ergo dōm: qd volūtas vni⁹ hoīs h3 se
 p̄siderata nō est regula volūtatis alterius: sed in qstū volū-
 tas pximi inheret volūtati dei q̄ sit p̄ oīs regula regula-
 ta fm p̄mā regulā. et iō discordare a tali volūtate est pctm
 qz per hoc discordat a regula diuina. ¶ Ad 2^m dōm: qd sic
 volūtas hoīs adherēs deo est qdā regula recta a qua pec-
 catū est discordare: ita etiā voluntas hoīs deo cōtraria est
 quedā p̄uersa regula a qua bonuz est discordare. facere
 ergo discordiā per quā tollit bona cōcordiā: quā charitas
 facit est graue pctm. vñ dicit puerb. 6. Sex sunt que odit
 dñs: et septimū detestat aīa eius: et hoc septimū ponit euz q
 semiat iter fress discordias. h3 cāre discordiā p quā tollitur
 mala cōcordiā. s. i. mala volūtate ē laudabile: et hoc mō lau-
 dabile fuit qd Paulus posuit dissensionē iter eos q erāt cō-
 cordes i malo. nā et dñs de se dicit Mat. 18. Nō veni pacē
 mittere s3 gladiū. ¶ Ad 3^m dōm: qd discordiā que fuit iter
 Paulū et Barnabā fuit per accūs et nō per se. vterq3 enī in-
 tendebat bonū: sed vni videbat hoc esse bonū alij aliud:
 quod ad defectū humanū p̄tinebat. nō enī erat talis con-
 trouersia in his que sunt de necessitate salutis: q̄nis hoc
 ipsum fuerit ex diuina prouidentia ordinatuz ppter vtili-
 tatem inde consequentem.

Ad secundum sic pcedit. Videt q discordia
 nō sit filia inanis glorie. Ira enī
 est aliud viciū ab inani glia: sed discordia videt eē filia ire
 fm illud puerb. 15. Vir iracūndus puocat rixas. ergo nō ē
 filia inanis glorie. ¶ S. Aug. dicit sup Jo. exponens illud
 qd habet Jo. 7. Nōdū erat spūs datus. Lūior separat: cha-
 ritas iungit. sed discordia nihil est aliud q̄ qdaz separatio
 volūtati. ergo discordia pcedit ex liuore. i. inuidiā magis
 q̄ ex inani gloria. ¶ S. Illud ex quo multa mala oriunt^r
 videt esse viciū capitale: sed discordia est hmoi: qz super il-
 lud Mat. 12. Omne regnuz cōtra se diuisuz desolabit: dicit
 Dico. Quomodo cōcordia parue res crescūt: sic discordia
 maxime dilabunt. ergo ipsa discordia d3 poni viciū capita-
 le magis q̄ filia inanis glorie. ¶ Sed h3 est auctoritas hie-
 si. moral. ¶ Rñ. dōm: qd discordia iporat qdā disgrega-
 tiōe voluntatū: in qstuz. s. voluntas vni⁹ stat in vno: et vo-
 luntas alicui⁹ alterius stat in altero. qd aut volūtas alicui-
 us in pximo sistat puenit ex hoc qd aliq3 ea que sūt sua p̄-
 fert bis que sunt alioz: qd cū inordinate fit p̄tinet ad sup-
 biam et inane gloriā. et ideo discordia per quā vnusq3q3 seg-
 tur quod suū est et recedit ab eo qd est alterius ponitur si-

lia inanis glorie. ¶ Ad p^m ergo dōm qd rixa nō est idēz qd
 discordia. nam rixa cōsistit in exteriori opere. vñ puenien-
 ter causat ab ira que mouet aīuz ad nocendū pximo. s3 di-
 scordiā cōsistit in disunctione motuū volūtatis quā facit
 supbia vel inanis gloria ratione iā dicta. ¶ Ad 2^m dōm: qd
 in discordia consideratur quid vt terminus a quo: hoc est
 recessus a voluntate alterius. et qstuz ad hoc causatur ex
 inuidiā. cōsideratur etiā quid vt terminus ad quez: hoc ē
 accessus ad id quod est sibi propriū. et qstuz ad hoc causat^r
 ex inani gloria. et quia in quolibet motu terminus ad quez
 est potior termino a quo. finis enīz est potior pncipio: poti⁹
 ponit discordia filia inanis glorie q̄ inuidie: licet ex vtraz
 oriri possit fm diuersas ratios: vt dictū est. ¶ Ad 3^m dōm:
 qd ideo concordia magne res crescunt et per discordiam di-
 labuntur: quia virtus q̄to est magis vnita tāto est fortior
 et per separationē diminiuitur: vt dicitur in libro de causis.
 vñ p3 qd per hoc p̄tinet ad propriuz effectū discordie que
 est diuisio voluntatum: non autem p̄tinet ad originem
 diuersorum viciozum a discordia per quod habeat ratio-
 nem viciū capitalis.

De contentione.

Questio XXXVIII.

Deinde considerādū ē de cōtētiō-
 ne. Et circa hoc querū-
 tur duo. p̄ vtrū cōtētiō sit pctm̄ morta-
 le. 2°. vtrū sit filia inanis glorie.

Ad primum sic pcedit. Vi-
 det q cōtētiō
 nō sit pctm̄ mortale. Pctm̄ enīz morta-

le in viris spūalibus non inuenit: in qbus tm̄ inuenitur con-
 tentio: h3 illud Luc. 22. Scā est cōtētiō iter discipulos Je-
 su q3 eoz eēt maior. q̄ contentio nō ē pctm̄ mortale. ¶ S.
 Nulli bñ disposito d3 placere pctm̄ mortale in pximo. s3
 dicit ap̄s ad Phil. 1. Quidā ex cōtētiōe xpm̄ annūciant
 et postea subdit: et in hoc gaudeo: s3 et gaudebo. q̄ cōtētiō nō
 est pctm̄ mortale. ¶ S. Cōtētiō qd aliq vel in iudicio vel
 in disputatōe p̄tendūt nō aliquo aīo malignādū: s3 poti⁹ in-
 tēdētes ad bonū: sic illi q̄ hereticos disputādo p̄tendūt.
 vñ sup illud p̄ Reg. 4. Accidit qdā die et. dicit Glo. Catholi-
 ci h3 hereticos p̄tēto nō cōmouēt: nisi p̄ ad certamē cōuo-
 cent. q̄ cōtētiō nō ē pctm̄ mortale. ¶ S. Job videt cū dō
 cōtēdisse: fm illud Job. 39. Nūqd q cōtēdit cū deo tā faci-
 le congescit. et tm̄ Job nō peccauit mortāl: qz dñs de eo di-
 cit. Nō estis locuti recte corā me sic seru⁹ me⁹ Job: vt ba-
 bet Job vlti. q̄ cōtētiō nō semp ē pctm̄ mortale. ¶ S3 h3 ē
 qd dicit p̄cepto apli q dicit. z. ad Thimo. 2. Noli vbi con-
 tēdere. et Hal. 5. Cōtētiō nūerā iter opa carnis q̄ agunt
 regnū dei nō possidebūt: vt ibidē dicit: s3 oē qd excludit a
 regno dei: et qd dicit p̄cepto ē pctm̄ mortale. q̄ cōtētiō est
 pctm̄ mortale. ¶ Rñ. dōm: qd cōtēdere ē h3 aliq̄ tendē-
 re. vñ sic discordia dicitatē qdā iporat in volūtate: ita cō-
 tētiō dicitatē quādā iporat in locutōe. et ppter hoc etiā
 cū oīo alicui⁹ p̄ dicit se diffundit vocat cōtētiō q̄ ponit vn⁹
 color rhetoric⁹ a Tullio q dicit: Cōtētiō ē cū ex d̄rys rebus
 oīo efficit: hoc pacto: h3 assentatio. i. adulatio iocūda pnci-
 pia: eadē exit⁹ amarissimos affert. dicitatē at locutiōis p̄t
 attēdi duplr. Uno⁹ qstū ad itētiōe p̄tēdētis. Alio⁹ qstū
 admodū. in itētiōe qdaz p̄siderādū ē vtrū aliq3 dicitatē veri-
 tati qd ē vituperabile: vel falsitati: qd ē laudabile. in mō autē
 p̄siderādū ē vtrū talis modus dicitatē pueniat et psonis et
 negocijs: qz hoc ē laudabile. vñ Tullio dicit in. z. rhetoricē
 qd contentio est oīo alicuius ad confirmandum et confutā-
 dum accomodata: vel excedat conuenientiam personarū
 et negociorum. et sic contentio est vituperabilis. si ergo ac-
 cipiat contentio fm qd iporat impugnationē verita-
 tis et inordinatum modum: sic est peccatuz mortale. et hoc
 modo diffinit Ambrosi⁹ contentionem dicens. Contentio

est impugnatione veritatis cum confidentia clamoris. si autem contentio dicatur impugnatione falsitatis cum debito modo acrimoniae sic contentio est laudabilis. si autem accipiat contentio secundum quod importat impugnationem falsitatis cum inordinato modo: sic potest esse peccatum veniale: nisi forte tanta inordinatio fiat, in contentendo quod ex hoc genere scandalum aliorum. unde apostolus cum dixisset. **z.** ad **Thimo.** **z.** Noli vobis contendere: subdit: ad nihil enim utile est nisi ad subversionem audientium. **¶** Ad **p^m** ergo dicitur: quod in discipulis christi non erat contentio cum intentione impugnandi veritatem: quia unusquisque defendebat quod sibi verum videbatur. erat tamen in eorum contentione inordinatio: quia contendebant de quo non erat contendendum. **s.** de primatu honoris. non dum enim erat spirituales: sicut glo. ibidem dicit. unde dominus consequenter eos corripuit. **¶** Ad **2^m** dicitur: quod illi qui ex contentione christi predicabant reprehensibiles erant: quia quis non impugnet veritatem fidei sed eam predicantem: impugnabat tamen veritatem quantum ad hoc quod putabant se suscitare periculum a populo veritatem fidei predicanti. unde apostolus non gaudebat de eorum contentione: sed de fructu qui ex hoc proveniebat. **s.** quod christus annunciabat: quia ex malis etiam occasionaliter subsequuntur bona. **¶** Ad **3^m** dicitur: quod secundum completam rationem contentionis potest esse peccatum mortale ille in iudicio contendit qui impugnat veritatem iustitiae: et in disputatione contendit qui intendit impugnam veritatem doctrine. et secundum hoc catholici non contendunt contra hereticos: sed potius converso. si autem accipiat contentio in iudicio vel disputatione secundum imperfectam rationem. **s.** quod importat quaedam acrimonia locutionis: sic non semper est peccatum mortale. **¶** Ad **4^m** dicitur: quod contentio ibi sumitur contra per disputationem. dixerat enim **Job.** **13.** **ca.** Ad omnipotentem loquar: et disputare cum deo cupio: non tamen intendes neque veritatem impugnare: sed inquirere: neque circa hanc inquisitionem aliqua inordinatio vel animi vel vocis vitii.

Ad secundum sic procedit. Uideatur quod contentio non affinitate habet ad zelum. unde dicitur. **i.** ad **Cor.** **3.** **Lu** sit iter vos zelus et contentio: nonne carnales estis et secundum hominem ambulatis: zelus autem ad invidiam pertinet. ergo contentio ex invidia magis oritur. **¶** Contentio cum clamore quodam est: sed clamor ex ira oritur: ut patet per **Hreg.** **31.** **moral.** ergo et contentio oritur ex ira. **¶** Inter alia scientia videtur esse materia superbia et inanis gloriae: secundum illud primo ad **Cor.** **8.** **Sci**entia inflat. sed contentio plerumque provenit ex defectu scientie per quam veritas cognoscitur: non impugnat: ergo contentio non est filia inanis gloriae. **¶** Contentio est auctoritas. **Hreg.** **31.** **moral.** **¶** **R^m** dicitur: quod sicut supra dictum est: discordia est filia inanis gloriae: eo quod discordantium uterque in sensu proprio stat. et unus alteri non acquiescit. proprium autem superbia est et inanis gloriae propriam excellentiam querere. sicut autem discordantes aliqui sunt ex hoc quod stant corde in propriis: ita contendentes sunt aliqui ex hoc quod unusquisque verbo id quod sibi videtur defendit: et ideo eadem ratione ponitur contentio filia inanis gloriae: sicut et discordia. **¶** Ad **p^m** ergo dicitur: quod contentio sicut et discordia habet affinitatem cum invidia quantum ad recessum eius a quo aliquis discordat vel cum quo contendit: sed quantum ad id in quo sistit ille qui contendit habet convenientiam cum superbia et inani gloria: in quantum. **s.** in proprio sensu stat: ut supra dictum est. **¶** Ad **2^m** dicitur: quod clamor assumitur in contentione de qua loquimur ad finem impugnatione veritatis. unde non est principale in contentione: et ideo non oportet quod contentio ex eodem derivetur ex quo derivatur clamor. **¶** Ad **3^m** dicitur: quod superbia et inanis gloria occasione sumuntur precipue a bonis etiam sibi dicitur: puta cum de humilitate aliquis superbit. est enim huiusmodi derivatio non per se sed per accidens secundum quem modus nihil prohibet dicitur a contrario oriri. et ideo nihil prohibet ea que ex superbia vel inani gloria per se et directo oriuntur causari ex contrariis eorum ex quibus occasionaliter superbia oritur.

De vitis oppositis paci pertinentibus ad op^m. XXXIX. **¶** Considerandum est de vitiis oppositis paci pertinentibus ad opus que sunt scisma: ritia: seditio: et bellum. **¶** Primo ergo circa scisma quod dicitur quantum ad vitium scisma sit speciale peccatum. **2°** vitium sit gravius infidelitate. **3°** de potestate scismaticorum. **4°** de pena eorum.

Ad primum sic procedit. Uideatur quod scisma non sit peccatum speciale. Scisma enim ut per se dicitur: scissura sonat: sed de peccato scissura quodammodo facit: sicut illud **Isa.** **59.** **P**ecata vestra diviserunt iter vos et deum vestrum: ergo scisma non est speciale peccatum. **¶** **¶** Illi videntur esse scismatici quod ecclesie non obediunt. sed per se peccatum sit homo iobediens preceptis ecclesie: quod peccatum sit **Amb.** est celestium iobediencia mandatorum. ergo de peccato est scisma. **¶** **¶** heresis est dividiens homines ab unitate fidei. si ergo scismatis nomine divisionem non importat: videtur quod non differat a peccato infidelitatis quantum ad speciale peccatum. **¶** **S³** dicitur quod Augustinus. **¶** Scissura distinguit iter scisma et heresis dicitur quod scisma est eadem opinione atque eodem ritu colente quo ceteri solo congregationis delectari dissidio. heresis vero diversa opinione ab his que catholica creditur ecclesia. ergo scisma non est generale peccatum. **¶** **R^m** dicitur: quod sic **Isido.** dicit in li. ethymologia: nomine scismatis a scissura animorum vocatum est. scissio autem unitati opponitur. unde peccatum scismatis dicitur quod directe et per se opponitur unitati. Sicut enim in rebus naturalibus id quod est per accidens non constituit speciem: ita etiam nec in rebus moralibus in quibus id quod est intentum est per se: quod autem sequitur intentionem est quasi per accidens. et id peccatum scismatis proprie est speciale peccatum ex eo quod intendit se ab unitate separare quam charitas facit quod non solum alteram personam alteri unitati specialiter dilectionis vinculo: sed etiam totam ecclesiam in unitate spiritus. et id proprie scismatici dicuntur qui propria sponte et intentione se ab unitate ecclesie separant quod est unitas principalis. nam unitas particularis aliquorum ad invicem ordinatur ad unitatem ecclesie: sicut compositio singulorum membrorum in corpore naturali ordinatur ad totius corporis unitatem. ecclesie autem unitas in duobus attenditur. **s.** in mixtione membrorum ecclesie ad invicem seu coactionem: et iterum in ordine eius membrorum ecclesie ad unum caput secundum illud **1^a** **Cor.** **12.** **I**nflatus sensu carnis sue et non tenens caput ex quo totum corpus per nexum et coniunctiones sumministratur et constructum crescit in augmentum dei. hoc autem caput est ipse christus cuius vicem in ecclesia gerit summus pontifex. et id scismatici dicuntur quod subesse renuunt summo pontifici: et id scismatici ecclesie ei subiectis coicare recusant. **¶** Ad **p^m** dicitur ergo dicitur: quod divisio hominum a deo per peccatum non est intentata a peccante: sed propter intentionem eius accidit ex inordinata conversione ipsius ad commutabile bonum. et ideo non est scisma per se loquendo. **¶** Ad **2^m** dicitur: quod non obedire preceptis cum rebellionem quodam constituit scismaticis rationem. dico autem cum rebellionem cum et pertinaciter precepta continent et iudicium eius subire recusant. hoc autem non facit quilibet peccator. unde non omne peccatum est scisma. **¶** Ad **3^m** dicitur: quod heresis et scisma distinguuntur sed ea quibus utrumque per se et directe opponitur. nam heresis per se opponitur fidei. scisma autem per se opponitur unitati ecclesie: sicut charitatis. et id sicut fides et charitas sunt diverse virtutes: quibus quicquid careat fide careat charitate: ita etiam scisma et heresis sunt diverse vitia: quibus quicquid est hereticus sit etiam scismaticus: sed non converso. et hoc est quod dicitur in epla ad **Gal.** **I**nter scisma et heresim hoc interesse arbitror quod heresis per se uerum dogma habet: scisma ab ecclesia separatur. et tamen sic amissio charitatis est via ad amittendum fidem: secundum illud. **i.** ad **Thimo.** **p.** **A**gibus quodam aberrantes. **s.** a charitate et alijs bonis: quod uerum sunt in inanis gloria: ita et scisma est via ad heresim. unde dicitur. ibidem subdit quod scisma a principio aliquo in parte potest intelligi diversum ab heresi. ceterum nullus scisma est nisi sibi aliqua heresim contingat: ut recte ab ecclesia recessisse videatur.

Ad secundum sic pcedit. Uidef q scisma grauius eai peccatus grauiori pena punit: fm illud Deutro. 25. Pro mētura pcti erit 7 plagarij modus. sed pctm scismatis grauius inuenit punitū q̄ etiā pctm infidelitatis siue idolatrie. legif enī Exo. 32. q̄ ppter idolatriā sunt aliq̄ hu mana manu gladio iterfecti. de pctō aut scismatis legitur Numeri. 16. Si nouā rez fecerit dñs vt apies terra os suū deglutiat eos: 7 oia. que ad illos prinēt: descēderintq̄ uiuē tes ad infernū: scietis q̄ blasphemauerūt dñm deū. decet etiā tribus que vitio scismatis a regno Dauid recesserunt sunt grauius puniti: vt habet. 4. Reg. 17. ergo peccatū scismatis est graui⁹ pctō infidelitatis. ¶ Bonū multitu dinis est maius 7 diuini⁹ q̄ bonū vni⁹: vt p̄ per plm in p̄ etbi. sed scisma est 3 bonū multitudinis. i. ecclīasticā vni tate. infidelitas aut est 3 bonū particulare vni⁹ qd̄ ē fides vni⁹ hois singularis. ergo videf q̄ scisma sit graui⁹ pec catū q̄ infidelitas. ¶ Maiori malo maius bonū oppo nitur: vt p̄ per plm in. 8. etbi. sed scisma opponit charitati que est maior vti⁹ q̄ fides cui opponit infidelitas: vt ex p̄missis p̄. ergo scisma ē graui⁹ pctm q̄ infidelitas. ¶ Sed 3 est qd̄ se h̄z ex additiōe ad alterū potius est vel in bono vel in malo. sed heresis se h̄z per additiōe ad scisma. ad dit enī puerus dogna: vt p̄ ex auctoritate Hiero. supra d̄ ducta. ḡ scisma est minus peccatū q̄ infidelitas. ¶ Rñ. dñm: q̄ grauitas pcti dupl̄ p̄t considerari. Uno mō h̄z suā sp̄m. Alio mō fm circūstantias. 7 q̄ circūstātie particula res sunt infinite: ita 7 infinitis modis variari possunt. cui⁹ querit in cōi de duobus peccatis qd̄ sit graui⁹ intelligēda est qd̄ de grauitate que attendit fm gen⁹ pcti. gen⁹ aut seu sp̄s peccati attendit ex obiecto: sic ex supra d̄cis p̄. 7 iō illō pctm qd̄ maiori bono h̄z ex suo ḡne ē graui⁹: sic pctm in deū q̄ pctm i. pximū. manifestū est aut q̄ infidelitas ē pec catū 3 ipsius deū fm q̄ in se ē veritas p̄ma cui fides inniti tur. scisma aut ē ecclīasticā vnitatē q̄ est qd̄dā bonū par ticipatū 7 min⁹ q̄ sit ipse deus. vñ manifestū ē q̄ pctm in fidelitatis ex suo genere est graui⁹ q̄ pctm scismatis: 7 pos sit p̄tingere q̄ aliq̄ scismaticus graui⁹ peccet q̄ qd̄ infide lis: vel ppter maiore cōtēptū: vel ppter mai⁹ piculū qd̄ i ducit: vel ppter aliqd̄ h̄mōi. ¶ Ad p̄ ergo dñm: q̄ pp̄lo illi manifestū erat iā per legē susceptā q̄ erat vn⁹ deus: 7 q̄ nō erāt alij dy colēdi. 7 hoc erat apud eos p̄ multiplicia signa p̄firmatū. 7 ideo nō oportebat q̄ peccātes h̄ hanc fi dem p̄ idolatriā punirent inuisitata aliqua sola pena: s̄z so lus cōi. s̄z nō erat sic notum apud eos q̄ Moyses deberet esse semp̄ eoz p̄nceps. 7 iō rebellātes eius p̄ncipatui opoz tebat miraculosa 7 icōsucta pena puniri. Vel potest dici q̄ pctm scismatis q̄q̄ graui⁹ est punitū in pp̄lo illo: q̄ erat ad seditiōes 7 scismata p̄mptus: d̄ enī p̄ Esdre. 4. Ciuitas illa a dieb⁹ antiq̄s aduersū reges rebellat: 7 seditiōes 7 plia cōcitant in ea. pena aut maior q̄q̄ iſligit̄ pro pctō magis p̄suetō: vt supra habitū ē. nā pene sūt medicine qd̄ ad ar cendū hoies a pctō: tñ vbi est maior p̄nitas ad peccādum d̄z seuerior pena adhiberi. decē aut tribus nō solū fuerunt punite pro pctō scismatis: s̄z etiā p̄ pctō idolatrie: vt ibidē dicit. ¶ Ad 2^m dñm: q̄ sicut bonū multitudinis est maius q̄ bonū vni⁹ q̄ est de multitudine: ita etiā bonū multitu dinis ad qd̄ vn⁹ ordinat est minus q̄ bonū extrinsecū ad qd̄ multitudo ordinat: sicut bonū ordinis exercit⁹ est mi nus q̄ bonū ducis. 7 sicut bonū ecclīastice vnitatis cui opo nit scisma est minus q̄ bonū vitatis diuine cui opponit infidelitas. ¶ Ad 3^m dñm: q̄ charitas h̄z duo oba: vni⁹ p̄n cipale. s̄. bonitatē diuinā: 7 aliud scōdariū. s̄. bonū pximi. scif ma aut 7 alia pctā que fiunt in pximū opponunt charita ti q̄tū ad scōdariū bonū qd̄ est min⁹ q̄ obiectū fidei qd̄ est ipse de⁹. 7 ideo ista peccata sunt minora q̄ infidelitas. sed

odium dei quod opponit charitati q̄tū ad principale ob iectum nō est minus: tamē inter peccata que sunt in px i mus peccatus scismatis videtur esse maximū: qz est cōtra spūale bonum multitudinis.

Ad tertium sic pcedit. Uidef q̄ scismatici ba beat aliquā ptatē. dicit enī Aug. in lib. ctra donatistas. Sicut redeūtes ad ecclīsiā q̄ priusq̄ recederēt baptizati sunt nō rebaptizant: ita redeūtes q̄ priusq̄ recederēt ordinati sunt nō vtiq̄ rursus ordinant. sed ordo est potestas qd̄dā. ergo scismatici habet aliquā po testatē: qz retinent ordinē. ¶ Aug. dicit in lib. de vnico baptismo. Pōt sacramētū tradere separat⁹: sicut pōt habe re separat⁹: s̄z ptas tradēdi sacramētū est maxima po testas. ergo scismatici qui sunt ab ecclīa separati habet po testatē spūalē. ¶ Urbanus papa dicit q̄ ab episcopis quondā catholice ordinatis: sed in scismate a romana ec clēsia separatis cōsecrati sunt: eos tamē cū ad ecclīe vni tatem redierint seruat⁹ prop̄ys ordinibus misericordi ter suscipi iubemus: si eos vita 7 conscientia cōmendat. s̄z hoc non esset nisi spūalis potestas apud scismaticis re maneret. ergo scismatici habent spūalem potestatem. ¶ Sed ctra ē qd̄ Lyprianus dicit in quadā ep̄la: 7 habet 7. q. i. c. Nouacianus. Qui nec vnitatē inq̄t spūs: nec cōiē tionis pacē obseruat: 7 se ab ecclīe vinculo 7 a sacerdotū collegio sepat: nec ep̄i ptatēz h̄re pōt nec honorē. ¶ Rñ. dñm: q̄ duplex est spūalis ptas. vna qdem sacramentalis: alia iurisdictionalis. Sacralis ḡdēz ptas est q̄ p̄ aliquā cōsecrationē confertur: oēs aut cōsecratiōes ecclīe sunt imo biles manēte re q̄ cōsecrat: sicut etiā p̄ in reb⁹ inaiatis. nā altare semel cōsecratū nō cōsecratur itez nisi fuerit disti patū. 7 iō talis ptas fm suā essentiā remanet in hoie qui p cōsecrationē eā ē adeptus q̄ diu uiuit siue in scisma siue in heres̄z labat: quod p̄ ex hoc q̄ rediēs ad ecclīaz nō ite rum cōsecrat: s̄z qz ptas inferior non d̄z exire in actū nisi h̄z q̄ mouet a ptate sup̄iori: vt ēt in reb⁹ nālibus p̄. inde est q̄ tales vsum ptatis amittūt: ita. s. q̄ nō liceat eis sua ptā te vti: si tñ vfi fuerint eoz ptas effectū h̄z in sacralibus: qz in his homo nō opat nisi sic instr̄m dei. vnde effect⁹ sacra les non excludunt. ppter culpā quācumq̄ cōferentis sacra mētū. Ptas aut iurisdictionalis ē q̄ ex simplici iniunctiōe hois confert: 7 talis ptas non imobilitate adberet. vnde in scismaticis 7 hereticis nō manet. vnde nō possunt nec ab soluere nec excōicare: nec idulgērias facere: aut aliqd̄ bu iusmodi: qd̄ si fecerit nihil est actū. cū ḡ dicit tales non ha bere ptatēz spūales: est itelligēdū vel de ptate secūda: vel si referat ad p̄maz ptatē non est referendū ad ipsam essen tiam ptatis: sed ad legitimū vsum eius. Et per hoc p̄z n̄sio ad obiecta.

Ad quartum sic pceditur. Uidef q̄ pena scif maticoz nō sit cōueniens vt ex cōmunicē. Excōicatio enīz maxie sepat hoiem a cōione sacroz: s̄z Aug. dicit in lib. 3. donatistas q̄ baptisma pōt re cipi a scismatico. ḡ videtur q̄ excōicatio non est cōueniens pena scismaticis. ¶ Ad fideles xpi p̄inet vt eos q̄ sunt dist̄psi reducant. vnde 3 quosdā dicit Ezech. 34. Qd̄ abier ctū ē nō reduxistis: qd̄ pierat non quesistis: s̄z scismatici cō uenienti⁹ reducant p̄ aliquos q̄ eis cōicent. ḡ videf q̄ nō sint excōicandi. ¶ Pro eodē pctō nō iſligit̄ duplex pe na: fm illud Naum p. Nō iudicabit deus bis in idip̄s: s̄z p̄ pctō scismatis aliq̄ pena tpali puniunt: vt habet. 23. q. 5. vbi dicit. Diuie 7 mundane leges statuerunt vt ab ecclīe vnitatē diuini 7 eius pacem perturbātes a secularibus po testatibus compriman̄. nō ḡ sunt puniēdi p̄ excōicatiōes. ¶ Sed 3 est qd̄ Numeri. 16. d̄: Recedite a tabernaculis hominum impiorum: ḡ. scisma fecerunt: 7 nolite tangere ea que ad eos pertinent ne iuoluantini in peccatis eoz.

Rñ. dñm: q̄ p̄ que peccat q̄s p̄ ea d̄z puniri: vt dicitur Sap. xi. Scismaticus aut vt ex dictis p̄s in duob̄ peccat. in vno quidē q̄ separat se a cōione mēbroꝝ ecclie: r̄ q̄tuz ad hoc ueniēs pena scismaticoꝝ est vt excoicent. In alio vero q̄ subdi recusant capiti ecclie: r̄ ideo q̄ coerceri nolunt p̄ spūale ptatē ecclie: iustū est vt ptatē tpali coerceantur. **Ad p̄m** ergo dñm: q̄ baptismuz a scismaticis recipe nō licet nisi in articulo necessitatis: q̄ meli⁹ est de hac vita cū signo xpi exire a quocūq̄ def: etiā si sit iudeus vl̄ paganus q̄ sine hoc signo qd̄ per baptismū p̄feri. **Ad 2°** dñm: q̄ p̄ excoicationē nō interdicit illa cōicatio per quā aliq̄s salubrib⁹ monitis diuinos reducti ad ecclie vnitatē. cū etiā ipsa separatio quodāmo eos reducti dū de sua separatiōe p̄fusi q̄q̄ ad penitentiā reducti. **Ad 3°** dñm: q̄ pene p̄ntis vite sunt medicinales. r̄ iō qm̄ vna pena non sufficit ad coercēdū hōiem supaddit̄ altera: sicut r̄ medici diuersas medicinas corporales apponūt qm̄ vna nō est efficax. r̄ ita ecclia qm̄ aliqui p̄ excoicationē sufficiēt nō reprimūt̄ adhibet coercionē brachy secularis: s̄ si vna pena sit sufficiens nō d̄z alia adhiberi.

De bello. Questio XL.

Deinde considerādū est de bello. **Et** circa hoc queruntur quatuor. p̄ vtrū aliquod belluz sit licitum. 2° vtrū clericis sit licitū bellare. 3° vtrū liceat bellātib⁹ vti iudis. 4° vtrū liceat in diebus festiuis bellare.

Ad primum

sic p̄cedit. Videt̄ q̄ bellare semp̄ sit peccatū. Pena enī non infligit̄ nisi p̄ peccato: s̄ bellātibus a dño indicit̄ pena: fm̄ illud Mat. 2°. Dis qui accepit gladiū gladio p̄bit. ergo oē bellū est illicitū. **Ad 2°** Quicqd̄ dicit̄ diuino p̄cepto est peccatū. sed bellare dicit̄ diuino p̄cepto. dicit̄ enī Mat. 5. Ego dico vobis nō resistere malo. r̄ Ro. 12. dicit̄. Nō vos defendētes charissimi: sed date locū ire. ergo bellare semp̄ est peccatum. **Ad 3°** Nihil dicit̄ actui virtutis nisi peccatū: s̄ bellare dicit̄ tur paci. ergo bellū semp̄ est peccatū. **Ad 4°** Omne exercitiū ad rem licitā licitū est: sicut p̄s in exercitijs sciariū. sed exercitia belloꝝ q̄ sūt in toreamētis p̄hibent̄ ab ecclia: q̄ moziētes in h̄mōi tyrociny eccliaistica sepultura p̄uant. ergo bellū videt̄ esse simplr̄ peccatū. **Sed** 3° est qd̄ Aug. dicit̄ in sermone de puero Leturiōis. Si xp̄iana disciplina oīno bella culparet hoc pot̄ cōsiliū salutis perentibus in euangelio dare: vt abicerent arma seq̄ militie oīno subtraherēt. dictū ē aut̄ eis: neminē cōcutiatis. estote cōtenti stipēdy vestris: q̄bus pp̄riū stipēdiū sufficere p̄cepit militare nō p̄hibuit. **Rñ.** dñm: q̄ ad hoc qd̄ aliqd̄ belluz sit iustū tria regunt̄. p̄ qd̄ auctoritas p̄ncipis cui⁹ mandato bellū est gerēdū. nō enī p̄tinet ad p̄sonā p̄uatā belluz mouere: q̄ p̄d̄: ins suū in iudicio supioris p̄sequi. s̄l̄r etiā puocare multitudinē qd̄ i bellis ōz fieri nō p̄tinet ad p̄uatā p̄sonā. cū aut̄ cura reipublice cōmissa sit p̄ncipibus: ad eos p̄tinet rēpublicā ciuitatis vel regni seu puincie sibi subdite tueri. r̄ sicut licite defendūt eā māli gladio d̄ interiores qd̄ p̄urbatores dū malefactores puniunt: fm̄ illud apli ad Ro. 13. Nō sine causa gladiū portat. minister enī dei ē videt̄ in irā ei qui male agit: ita etiā gladio bellico ad eos p̄tinet rēpublicā tueri ab exteriorib⁹ hostib⁹. vñ r̄ p̄ncipibus dñi in ps. Eripite pauperē r̄ egenū de manu peccōris liberate. vñ Aug. dicit̄ 3° Saustū. Ordo nālis mortaliū paci accōmodatus hoc p̄fecit vt suscipiēdi belli auctoritas atq̄ p̄siliū penes p̄ncipes sit. 2° requirit̄ causa iusta: vt. s̄ illi q̄ ipugnant̄. p̄pter aliquā culpaz ipugnationē mereant̄. vñ Aug. dicit̄ in lib. 83. q. Iusta bella solēt diffiniri qua vlciscūt̄ iniurias si gens vel ciuitas plectēda est: que vel vindicare neglexerit qd̄ a suis ip̄robe factū est: vel reddere qd̄

per iniurias ablatū est. 3° requiritur vt sit intētio bellantiū recta: qua. s̄. intenditur vel vt bonuz p̄moueat̄: vel vt malū vitet̄. vñ Aug. in lib. de verbis dñi: Apud veros dei cultores ēt illa bella pacata sūt q̄ nō cupiditate aut crudelitate: s̄ pacis studio gerunt̄: vt mali coerceant̄ r̄ boni subleuent̄. Pōt̄ aut̄ p̄tingere vt si sit legitima auctoritas idicentis bellū: r̄ cā iusta: nihilomin⁹ pp̄ p̄uatā itētionē bellū redat̄ illicitū. dicit̄. n. Aug. i lib. 3° Saustū. Nocēdi cupiditas vlciscēdi crudelitas iplacat̄ r̄ iplacabilis aius: feritas r̄ bellandi: libido dominādī: r̄ si q̄ sunt filia: bec sunt q̄ in bellis iure culpant̄. **Ad p̄m** ergo dñm: q̄ sicut Aug. dicit̄ i. lib. 3° manicheos: Ille accipit gladiū q̄ nulla supiori aut legitima ptatē aut iubere vel cōcedere in sanguine alicuius armat̄. q̄ vō ex auctoritate p̄ncipis vel iudicis si sit p̄sona p̄uata: vel ex zelo iustitie q̄si ex auctoritate dei si sit persona publica: gladio vti: nō ipse accipit gladiū: sed ab alio sibi cōmissio vtitur. vñ ei pena nō debet̄. nec tñ illi etiā q̄ cū peccato gladio vtunt̄: semp̄ gladio occidunt̄. s̄ ipsi suo gladio semp̄ peunt: q̄ p̄ p̄cto gladij eternalr̄ puniunt̄ nisi peniteat̄. **Ad 2°** dñm: q̄ h̄mōi p̄cepta sicut Aug. dicit̄ in li. de f̄mone dñi in mōte: Semp̄ sūt seruāda i p̄paratiōe animi: vt. s̄. semp̄ hō sit parat⁹ nō resistere vel nō se defendere si opus fuerit. sed q̄q̄ est aliter agēdū p̄pter cōe bonum vel etiā illoꝝ cū q̄bus pugnat̄. vñ Aug. dicit̄ in epla ad Marcellinū. Agēda sunt multa etiā cū inimicis benigna qd̄ asp̄itate plectendīs. nā cui licētia iniquitatis eripit̄ vtiliter vincit̄: qm̄ nihil est ifelicius ifelicitate peccatiū: q̄ penalis nutrit̄ ipunitas: r̄ mala volūtas velut hostis itēnoz roborat̄. **Ad 3°** dñm: q̄ etiā illi qui iusta bella gerūt pacē intendūt: r̄ ita paci non d̄riant̄ nisi male: quā dñs nō venit mittere in terrā: vt dicit̄ Math. 10. vñ Aug. dicit̄ ad Bonifaciū. Nō querit̄ pax vt bellū exerceat̄: s̄ bellū gerit vt pax acquirat̄. esto ḡ bellando pacificus vt eos quos expugnas: ad pacis vtilitatez vincendo pducas. **Ad q̄rtum** dñm: q̄ exercitia hōiū ad res bellicas spectātia nō sunt vl̄ p̄hibita: s̄ inordinata exercitia r̄ piculosa ex q̄b occisiones r̄ depredationes pueniunt. apud antiquos aut̄ exercitationes ad bella sine h̄mōi piculis erāt. r̄ ideo vocabant̄ meditationes armoz vel bella sine sanguine: vt p̄ Diero. patet in quadam ep̄stola.

Ad secundum

sic p̄cedit. Videt̄ q̄ clericis r̄ epis liceat pugnare. Bella enīz intantū sunt licita r̄ iusta: vt dicit̄ est: in q̄stuz tuentur paupes r̄ totā rēpublicā ab hostiū iniurijs: s̄ hoc maxime videt̄ ad platos p̄tinere. dicit̄. n. Bre. in qdā homel. Lupus sup oues venit: cū gl̄z iniust⁹ r̄ raptor: fideles quousq̄ atq̄ humiles opp̄mit̄: s̄ is qui pastor videbatur esse r̄ nō erat: relinqt oues r̄ fugit: q̄ dū sibi ab eo piculū metuit resistere eius iniustitie nō p̄sumit. ḡ platis r̄ clericis licitū ē pugnare. **Ad 33. qd̄. 7.** Leo papa scribit. Lū sepe aduersa a saracenoꝝ partib⁹ puenit nūcia qdam in romanoꝝ portū claz saracenos furtiueq̄ vcturos eē dicebat̄ p̄ quo nostrū cōgregari p̄cipimus pplm̄ maritimū quē ad litus descendere decreuimus. ḡ epis licet ad bella procedere. **Ad 34. qd̄. 1.** Eiusdē rōnis eē videt̄ q̄ homo aliqd̄ faciat r̄ q̄ facienti cōsentiat: fm̄ illud Ro. p. Non solū digni sunt morte qui faciūt: s̄ q̄ cōsentiant faciētibus. maxie autē p̄sentit q̄ ad aliqd̄ faciēdum alios inducit. licitū autē est epis r̄ clericis iducere alios ad bellādum. dñi enīz. 23. q. 8. q. 8. hōi tati r̄ p̄ci⁹. **D**adriani romane vr̄bis epi Carolus belluz d̄ longobardos suscepit. ḡ etiā eis lz pugnare. **Ad 35. qd̄. 1.** Illud qd̄ est fm̄ se honestuz r̄ meritoziū nō est illicitū p̄clatis r̄ clericis. sed bellare est quandoq̄ r̄ honestuz r̄ r̄ue: itoz: dicitur enim. 23. qd̄. 8. q. si aliquis pro veritate fidei r̄ saluatione patrie ac defensione christianozū mortuus fuerit a dō celeste p̄miū p̄sequet̄. ḡ licitū ē epis r̄ clericis bellare.

C Sed ptra e qd Petro in psona epoz & clericoz dicitur Mat. 26. Couerte gladiu tuu in vagina. non ergo licet eis pugnare. **C** Rñ. dñm: q ad bonu societatis humane plura sunt necessaria. diuersa autē a diuersis melius & expeditius agunt q ab vno: vt p per psm in sua politica. & qdas negocia sunt adeo sibi repugnātia vt ueniēter simul exerceri nō possūt. & ideo illis qui maiorib⁹ deputant phibētur minora: sicut fm leges humanas militib⁹ q deputantur ad exercitia bellica negociationes interdiciunt. bellica autē exercitia maxime repugnāt illis officijs qb⁹ epi & clerici deputant. ppter duo. p quidē generali rōne: qz bellica exercitia maximas inquietudines habēt. vñ multuz impediunt aum a cōtēplatiōe diuinoz & laude dei & ofone pro pplo que ad officijz ptinet clericoz. & ideo sic negociationes ppter hoc q minus iplicāt aum interdiciunt clericis: ita & bellica exercitia: fm illud. z. ad Thimo. z. Nemo militās deo iplicat se secularib⁹ negocijs. 2. ppter spālē rōnez. nā oēs clericoz ordines ordinant ad altaris ministrū: in quo sub sacramēto repñtat passio xpi: fm illud. i. ad Cor. xi. Quotiescūq; māducabitis panē hūc & calicē bibetis: mortē dñi anūciabitis donec ueniat. & ideo nō cōpetit eis occidere vel effundere sanguinē: s; magis eē paratos ad ppria sanguinis effusione p xpo: vt imitent opere qd gerūt ministerio. & ppter hoc est institutū vt effundētes sanguinē etiā sine pctō sūt irregulares. nulli autē qui est deputatus ad aliqd officijz licet id qd suo officio icōgruus red dīt. vñ clericis nō licet oīno bella gerere q ordinant ad sanguinis effusione. **C** Ad p. ergo dñm: q plati debēt resistere nō solū lupis q spūatū interficiūt gregē: sed et raptorib⁹ & tyrānis q corpora uexāt: nō aut mālib⁹ armis in ppria psona vtēdo: sed spūalib⁹ fm illud apli. z. ad Corin. x. Arma militie nostre nō carnalia sūt sed potētia deo: que qdē sūt salubres amonitiōes: deuote ofones: s; ptinaces excoicatiois snia. **C** Ad 2. dñm: q plati & clerici ex auctoritate superioris pnt interesse bellis: nō qdē vt ipsi ppa manu pugnet: s; vt iuste pugnantib⁹ spūalr subueniāt suis exhortatiōib⁹ & absolutiōib⁹: & alijs hmoi spūalibus subuētionib⁹: sic & in veteri lege mādabat Josue. 6. Qz sacerdotes sacris buccinis in bellis clāgerēt. & ad hoc p fuit cōcessus q epi vel clerici ad bella pcederēt. q aut aliqui ppria manu pugnent abusionis est. **C** Ad 3. dñm: q sicut supra dictū ē. oīs potentia vel ars vel virtus ad quā ptinet finis hz disponere de his que sūt ad finē. bella aut carnalia in pplo fideli sūt referēda sic ad finē ad bonū spūale diuinuz cui clerici deputant: & iō ad clericos ptinet disponere & inducere alios ad bellandū bella iusta. nō enī interdicit eis bellare qz peccatū sit: s; qz tale exercitiū eoz pnone nō congruit. **C** Ad 4. dñm: q licet exercere bella iusta sit meritoriū: tñ illicitum redditur clericis ppter hoc q sunt ad opa magis meritoria deputati: sicut matrimonialis actus pōt esse meritorius: & tñ uirginitatē uouentibus dānabilis redditur ppter obligationem eozum ad maius bonum.

Ad tertium sic pcedit. Uidet q nō sit licitum in bellis uti insidijs. Dicit. n. Detro. i. 6. Iuste qd iustū ē exequeris: s; insidie cū sint fraudes quedā uident ad iniustitiā ptinere. q nō ē vtēdū insidijs et in bellis iustis. **C** S. Insidie & fraudes fidelitati uident opponi sicut & mēdacia: s; qz ad oēs fides debem⁹ seruare nulli hoi est mēdiandū: vt p Aug. in lib. 5. mēdaciū. cū g fides hosti seruāda sit: vt Aug. dicit ad Bonifacius: uidet q nō sit h hostes insidijs vtēdū. **C** S. Mat. 7. dicit. Que uultis ut faciāt uobis hoies & uos facite illis. & hoc est obseruādū ad oēs pimos. inimici aut sūt pxiimi. cū g nullus sibi uelit insidias vel fraudes parari: uidet q nullus ex insidijs debeat gerere bella. **C** S. 3. ē qd Aug. dicit i li. 5. q. cū iustū bellū suscipiē yrū apte pugnet aliqs an ex insi-

dys nihil ad iustitiā interest. & hoc pbat auctoritate dñi q mādauit Josue vt insidias poneret habitatorib⁹ ciuitatis Dai: vt habet Josue. 8. **C** Rñ. dñm: q insidie ordinantur ad fallēdū hostes. Duplr aut aliqs pōt falli ex facto vl dicit alterius. Uno mō ex eo qd ei dicit falsuz vel nō seruatur pmissū: & istud semp est illicitū. & hoc mō nullus d; hostes fallere. sunt enī quedā iura belloz & federa etiā inter ipsos hostes seruāda: vt Ambro. dicit i li. de officijs. Alio aliqs pōt falli ex dicto vel facto nro: qz ei ppositū aut itel lectū nō apimus. hoc aut semp facere nō tenemur: qz etiā in doctrina sacra multa sunt occultanda maxime infidelibus ne irrideāt: fm illud Mat. 7. Nolite sanctū dare canibus. vñ multo magis ea q ad ipugnādū inimicos param⁹ sunt eis occultāda. vñ iter cetera documēta rei militaris hoc pcipue ponit de occultādis cōsilijs ne ad hostes pueniāt: vt p in lib. stragomatū francoz: & talis occultatio ptinet ad rōnē insidiarū: qbus licitū est uti in bellis iustis. nec ppter hmoi insidie uocant⁹ fraudes: nec iustitie repugnāt: nec ordinate uolūtati. esset enim inordinata uoluntas si aliquis uellet nihil sibi ab alijs occultari. Et per hoc p; re sponsio ad obiecta.

Ad quartum sic pceditur. Uidet q in diebus festis non liceat bellare. **C** S. n. sunt ordinata ad uacādū diuinis. vnde itelligunt p obseruationē sabbati que pcepitur Exo. 20. Sabbatū enī iterp tatur reges. s; bella maximā inquietudinē hnt. q nullo ē in dieb⁹ festis pugnadū. **C** S. 3. 58. reprehendunt qdam q in dieb⁹ ieiunijz rep; tunt debita & mittūt lites pugno percutientes. g multo minus in diebus festis licitū est bellare. **C** S. Nihil est inordinate agēdū ad uitādū icōmoduz tpale: s; bellare in die festo hoc uidet esse fm se ordinatū. g p nulla necessitate tpalis icōmodi uitandi d; aliqs in die festo bellare. **C** S; contra est qd p Machab. z. dicit. Logitauerunt laudabiliter iudei dicētes: Ois hō qcumq; uenerit ad nos in bello in die sabbatoz: pugnemus aduersus eū. **C** Rñ. dñm: q obseruatio festoz non ipedit ea q ordinant ad hois salutē et corporalē. vnde dñs arguit iudeos dicēs Joan. 7. Mihi indignamini qz totum hoies saluū feci in sabbato: Et inde est q medici licite possunt medicari hoies in die festo. multo aut magis ē obseruāda salus reipublice p quas ipediunt occasiones plurimoz & innumera mala & tpalia & spūalia: q salus corporalis vniuz hois: & ideo p uitiōe reipublice fidelijz licitū ē iusta bella exercere in diebus festis. si tñ hoc necessitas expofcat. hoc enim eēt tentare deū sigs iminēte tali necessitate uellet a bello abstinere: sed necessitate cessante non ē licitum bellare in diebus festis ppter rationes inductas. Et per hoc patet responsio ad obiecta.

C De Rixa.

C Questio. XLI.

Uinde confiderandū est de rixa. **C** Et circa hoc queritur duo. pmo vtrum rixa sit pctm. 2. vtrum sit filia ire.

Ad primum sic pcedit. Uidet q rixa non semp sit pctm. Rixa. n. uidet eē cōtētio qdas dicit. n. Isidorus in lib. ethymologiaz: q rixosus ē a ritu canino dicit: semp. n. ad dīcēdū parat⁹ ē & iurgio delectat⁹: & puocat ptedētē. s; ptenio nō semp est peccatū. g neq; rixa. **C** S. Ben. 26. dicit: q serui Isaac foderūt aliū puteū & p illo quoq; rixati sunt: s; nō ē credēdū q familia Isaac rixaret publice eo nō dīcētē si hoc eēt peccatū. g rixa nō ē pctm. **C** S. Rixay eē qdā ptiolare bellū: s; bellū nō sp ē pctm. g rixa nō sp ē pctm. **C** S; est q ad Hal. 5. rixe ponūt iter opa cānis. q g agūt regnū dei nō cōsequētur. ergo rixe nō soluz sunt peccata: sed etiam sūt